

A Vasárnapi Ujság hetenkint egyszer nagy negyedrében egy és fél iven jelenik meg. — Előfizetési díj 6 hónapra Buda-Pesten házhoz küldve vagy postai úton a Politikai Ujdonságokkal együtt 4 pft. vagy 4 ft. 20 kr. új pénzben. Az előfizetési díj a Vasárnapi Ujság kiadó-hivatalához (egyetem-utca 4. szám) bérmentve utasítandó.

Obrenovits Milos, szerb fejedelem.

Milos fejedelem, a kit csaknem husz évi számkivetés után a sors újra visszahívott hazája trónjára, 1780. körül született egy Dobrinja nevű kis faluban.

Apja, Tesa, minden vagyon nélkül való béres volt, korán halt el, és legnagyobb szegénységben hagyta családját; Milosnak és két öccsének barompásztorlással kellett keresnie élelmét.

Anyja, Visnya, elébb egy Obren nevű gazdag paraszt neje volt, a ki Obrenovits Milan fiának egy kis vagyont hagyott volt. Milan elérve a férfikort, marhakereskedéshez fogott, s nemsokára meggazdagodott utána. E mostoha testvérehez szegődött be béresnek az ifju Milos, és nemsokára kedvenczévé és üzlettársává lett, meggazdagodván maga is.

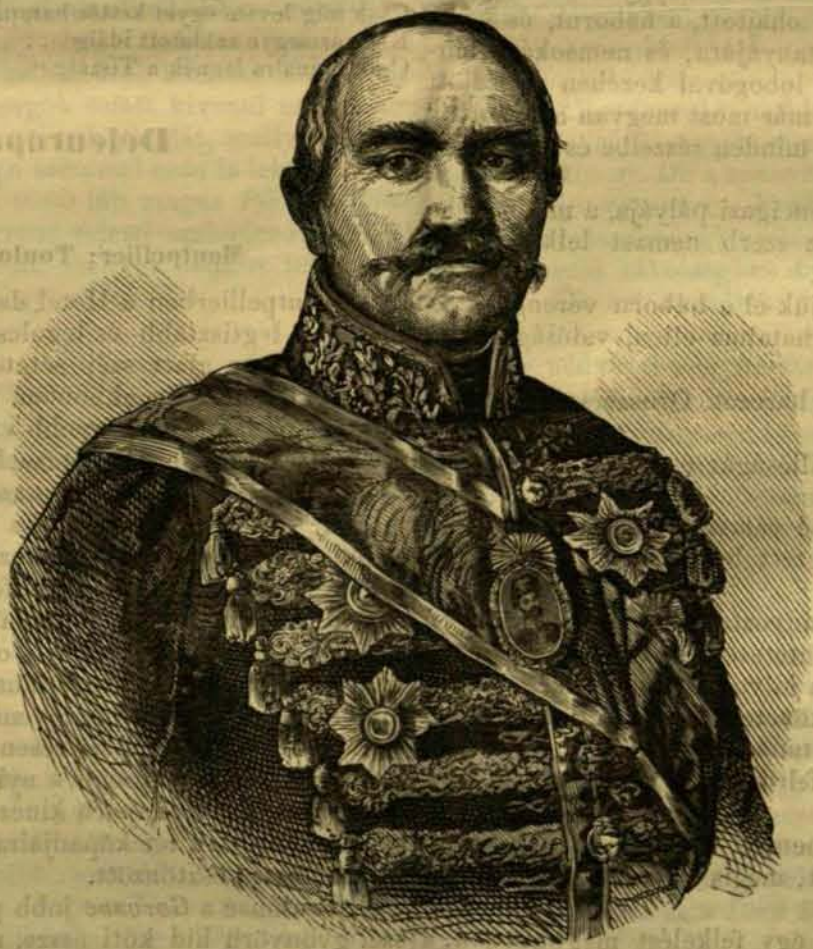
A mikor e század elején a szerb nemzet felkelt a török uralkodás járma ellen, Obrenovits Milan egy volt a legelsők közül, a kik a nép élére állottak, és Milos a harczban úgy, mint a kereskedésben hű társa maradt. Milan maga nem volt valami kitünő katona, de annál vitézebbül tüntette ki magát az ifju Milos. A történelem, akkori magatartására e fényes bizonyítványt adja neki: „Minden harczban legelő volt; százak közt kitűnően magas termetével, vaskarral és rendithetetlen bátorsággal birt, és nem egyszer döntötte el a győzelmet vitézsége által.”

1808-ban végződött a harcz Szerbia nemzeti függetlensége elismerésével. A vad Cserny György ellenállhatlan vitézsége és értelmes erélyessége által emelkedett fel nemzete fejedelmévé. Obrenovits Milan a nemzet iránt szerzett érdemei jutalmául három kerület u. m. Rudnik, Posega és Usitze főparancsnoka lett. Milos oldala mellett maradt, és minthogy Milan inkább csak a kereskedés után járt, ő volt az igazi főparancsnok. Mikor az oroszok 1809-ben Oláhországba rontottak, Milan titkos megbizással elment az orosz főhadiszállásba, és

ott hir szerint méreg által halt meg. Milos ekkor felvette mostoha testvére után az Obrenovits nevet, és ez időtől fogva kezdődik e Szerbia történetében olly nevezetes férfi önálló munkássága.

Obrenovits Milos legottan egy Cserny György ellen intézett összeesküvésen kezdte pályáját. Mostoha testvére halála után t. i. a három kerület főparancsnoksága reászállott volt, de a féltékeny

Cserny György csakhamar a Rudniki kerület egy kis részére szorította. — Más főnökök hasonló módon megszorítva összeesküdtek, legelőbb csak a fejedelem tanácsosai eltávolítására. Milos beállott a titkos társaságba. Nem tudván irni maga, czinkosainak egy levelet íratott, a mellyben megígérte, hogy szükség esetére egynehány száz fegyverrel segíteni fogja őket. E levelet felfogták. — Cserny György táborozásra indult Milos ellen, bekerítette, és fogva elvitte Belgrádba, a hol a legfelsőbb törvényszék előtt mentenie kellett volna magát. Azt tanácsolták neki, tagadja el a levelet, de Milos sokkal büszkébb volt, hogysem ezt tegye, és nyíltan megvallotta, hogy e levél írását ő parancsolta. „El-lenségeim előtt állok,” mondá a biráknak, „de tudom, hogy nem mernek engemet bántani, mert félnek a szerb nemzettől, a melly szeret.” Csakugyan nem tettek semmit ellene, és egy intéssel elbocsátották, miután megígérte, hogy azontul hű lesz a fejedelemhez.

OBRENOVITS MILOS.

A mikor 1812-ben Cserny György nem akarta elfogadni a bukaresti szerződést és ennek következtében 1813-ban egy hatalmas török sereg jött Szerbia meghódítására, Milos a maga erején teljesítette hazafi kötelességét. Mig Cserny György a Morava mellett harczolt, Milos védte a hazát a bosnyákok ellen, a kik a Drinán át rontottak volt be. Egy kis csapattal 17 napig védelmezte Eger-vani egészen nyílt mezővárosát, és miután a helység egészen romlomra volt löve, legyőzetlenül vonult vissza a sabaczi táborba.

közben Cserny György a Deligradi vereség után a legtekintélyesebb vezérekkel együtt ausztriai területre menekült volt. Milost is sürgették, hogy tegyen úgy mint a többiek; de ő akkor e jellemző szót mondta: „Vérem, én nem mehetek üres kézzel Németországra, hogy azalatt öreg anyámat, nőmet és gyermekeimet rablásra vigyék. Elmegyek a kerületembe, a hol a nép még együtt van. Csataimban sok nép hullott el, méltó tehát, hogy pusztuljak el én is nemzetemmel együtt.“ Ezután csak egy irnok és egy szolga kíséretében lóháton elment a házához Brusznitzára. De hiában volt minden veszedelmes igyekezete, hogy a népet további ellenállásra buzdítsa. Átalános bátortalanság fogta el a kedélyeket, a fegyveres csapatok szétfutottak és a vezérek siettek alávetni magukat a törököknek. Ekkor Milos is hirtelen elhatározta magát. Elment Takovába, egy faluba közel Brusznitzához, a hol Ali basa táborozott egy török hadcsapattal. Ott kinyilatkoztatta Milos a hódolását és letette a fegyvert. De Ali basa tárt karokkal fogadta a vitéz ellenfelet, legottan visszaadta neki fegyvereit, és elvitte Belgrádba a nagyvezérhez. Ez nagy tisztelettel fogadta Milost, gazdagon megajándékozta és kinevezte a Rudniki, Posegai és Kragujevatzi kerületek knézévé.

Huzamos ideig őszinte barátságban maradt a törökökkel, segítette őket az ország megnyugtatózásában, sőt táborozásra indult velük a Hadsí Pordán lázadása elnyomására. De a belgrádi basa kegyetlen rémuralmat gyakorolt, és nemsokára a leghivebb szerbek élete sem volt többé biztosságban. Milos egyszer ott volt a basánál, a mikor éppen egy barátja fejét hozták. „Ismered e főt, knéz?“ szölitá meg a török. „Már nem sokára rád is elkerül a sor!“ Nyugodtan felelt Milos: „Jól van, jól! Már rég nem enyim az a fő, a mellyet hordozok!“ E perczben feltette magában, hogy megsza- badítja nemzetét.

Csak nagy nezehen menekült ki Belgrád várából, és rögtön elsietett Zonutsa tanyájára a rudniki erdős hegységben. Ott egynehány vitéz barátjával télen át előkészítette a felkelést. 1815 virágvasárnapján elment Takovába, a hová népgyűlést hirdetett volt. A nép azt kívánta, a mit Milos ohajtott, a háborut, és kérte őt, álljon élire. Erre visszasietett tanyájára, és nemsokára harcziasan felfegyverkezve és a nemzeti lobogóval kezében visszajött a nép közé, kiáltván: „Itt vagyok, és már most megvan a háboru!“ Azonnal követek indultak az ország minden részeibe és kevés nap mulva minden kerület fel volt kelve.

Itt kezdődik már most a fejedelem igazi pályája, a melly érdemessé tette őt arra, hogy az egész szerb nemzet lelkesedéssel mondta ki az Obrenovits Milos nevet.

A tér nem engedi, hogy beszéljük el e háboru vérengző eseményeit, a harcz a török tulnyomó hatalma ellen, valóságos kétségbeesés harca volt.

Milos győzelmesen végezte be e harczot. Oroszország közbenjárására 1816-ban létrejött a béke.

Szerbia visszanyerte benső önállóságát és a porta elismerte Milost hoszpodárnak.

De a nemzet örökös fejedelemmé választotta, a minek elismerése azonban csak 1826-ban következett be Oroszország sürgetésére egy nagyuri fermán által.

Milos mint korlátlan ur kormányozta az országot. Szigoru törvényeket adott, és kegyetlen büntetésekkel fojtott el minden ellenszegülést. Kétségkívül szándéka jó volt, de miveltség hiánya mellett természetesen sok balfogást követett el, s a mellett kényuri makacssággal utasított el minden jó tanácsot.

Azonkívül a fejedelem örökké feltűnőleg arról gondoskodott, hogy ne maradjon „üres kézzel.“

Igy lassankint elfordult tőle a nemzet hajlama, és noha uralkodása külsőleg korlátlan maradt, mégis aláásták titkos összeesküvések.

Már 1835-ben Milos nem mert egy felkelést megbüntetni, a melly őt meg akarta buktatni.

Megkegyelmezett a főösszeesküvőknek és meghagyta őket befolyásos hivatalaikban, sőt még tovább is ment, és alkotmányt adott nemzetének, de ez már nem tetszett Oroszországnak és a porta nem egyezett belé.

Azalatt a fejedelem ellenei orosz segítséggel egy szervezeti alapszabályt dolgoztak ki, a mellyet 1838-ban egy hat-szerif életbeléptetett, és a melly a kormányzást sajátlag a senatus kezébe adta.

Milos, a ki nem sok idővel azelőtt még nagy tisztelet tárgya volt Konstantinápolyban, semmi rosztat sem sejtett, sőt egynehány legelkeseredettebb ellenét senatustagnak is nevezte ki.

A következő nem váratta magát sokáig. A senatus számadásra vonta a fejedelmet, és éppen úgy bánt vele, mint fogolylyal. Ekkor Milos 1839. májusában leköszönt.

Azóta többnyire Austriában élt, és legjobban szeretett Bécsben lakni, a hol szembetűnő alakjánál, nemzeti öltözeténél és a közmulatságokban való részvéténél fogva ismert, aranyaiért pedig bizonyos körökben kedves egyéniség volt.

Politikai igényeiről nem mondott többet, és hű maradván eredeti irányához, mindig azt hitte, hogy Oroszország segítségével létesítheti. Ez az utolsó háboru alkalmával abból is tünt ki, hogy Austriát elhagyva, oláhországi jószágaira ment el.

Most az a kérdés, ha vajjon az elaggott ősz, visszalépvén hazája fejedelmi székére, be fogja-e érni e diadallal, és békében fogja-e tölteni tettdús élete utolsó napjait, vagy tán ifjan maradt meg benne a régi dicsvágy és a hiu szolgálatkésztség, magát mások céljaira felhasználni, a komoly tapasztalások daczára?

Ritka szerencse, a melly a 80 éves agg fejedelmet újra szölitá a világ szinpadjára, mellyen mikép fogja birni a szereplést, meglátandjuk.

Valószínűnek tartják, hogy agg vállairól a kormányzás gondjait, ha az idő komolysága követelendi, fiára, Mihály herczegre szállítandja át, ki e perczben, talán épen illy czélekből, Nyugot-Európa udvarait látogatja.

(A „M. F.“ után.)

Deli Pista.

„Eszem azt a piros két orczádat,
Én miattam ne hervassza bánat;
Törvény kerget, mint katangot a szél,
Áldjon meg az Isten, hogy szerettél!

Deli Pista nyergeli a lovát,
Két vármegye keresi a nyomát . . .
„Hej galambom, hire sincs idáig!“
„Hadnagyuram, arra a Tiszáig.“

Azt se várom, hogy rám süsön a nap,
Csak mig lovam egyet kettőt harap;
Két vármegye zaklatott idáig . . .
Csak hajnalra lennék a Tiszáig.“

Deli Pista gyolcsinge, de véres,
Fehér karján a bilincs de fényes . . .
„Nem volnék én ezen a bilincsen,
Barna Juczi, verjen meg az Isten!“
Dalmady Gy.

Déleuropai uti-képek.

(Vége.)

III.

Montpellier; Toulouse; a barégesi fürdő.

Montpellierben a Hotel de Névé-be szállottam, mellyet egész utamban legtisztább- és legolcsóbbnak találtam.

Ablakom alatt szép sétatér terült el lombos fáival s szökőkútjaival. Egész Frankhonban nincs olly kicsiny város, mellynek sétatere ne lenne; a nagyobb városok közepén csaknem egész szá- zados terepély-fa-erdők léteznek.

A vendéglő tulajdonosa szobámba jö s mondja, mikép itt más magyar birtokos is van — s nemsokára egy bukaresti ismerősömmel, *Argyropuloval* találkozom.

Az oláhországi s havasalföldi bojárok magukat külföldön magyaroknak nevezgeték, Párisban Bibescot a középrend magyar herczegnek tartá. Ennek egyéb oka nincs, mint hogy a francia a világon legroszabb geographus, az oláh pedig nemzetiségét külföldön bevallani akkor szégyenlette.

Montpellierből, Bezierenes és Carcassoneon át *Toulouseba* jutottam. A város szépsége s nyílt fekvése, mellynek közepén nagy ovalis tért, hat gyönyörű kinézésű vendéglő ugyanannyi kávéházzal környezett, a tér köpadjaira lombos fák hajoltak: néhány napi itt mulatásra ösztönzött.

Toulouse a *Garonne* jobb partján fekszik, s egy külváros-rész- szel gyönyörű hid köti össze, melly nemében Európa legszebbjei közé tartozik; e mellett a város déli részét jól tartott sétánnyal ellátott csinos csatorna mossa, hol kis gőzösök s számos más hajók járnak-kelenek. A lakosok száma 65 ezeret meghalad; nyájas, barátságos nép, s nem olly haszonszomjas, mint a marseille. A városház és színház nagyon szépek. Jeles gyáripára van, mellynek műtárlatán tizenhat frankon én is vettem egy remek bicskát. Soult tábornagy, ki 1814-ben, aprilisben békekötés után az egyesület angol-spanyol sereggel legutolsó megvivott, itt lakott; kisebb s jobb légii helyet bajosan is választhatott volna. A csatatért meg-

jártam, megnéztem és sátorfámat fölszedvén, nagy, három részre osztott kocsin, legelő, az ugynevezett coupében, két nő közt helyet foglaltam. Sem az anya, sem férjes leánya, a széleket átengedni nem akarván, mit volt mit tennem: kénytelenültem a rozszjátékhoz jó képet csinálni. E kocsikon a conductor a coupé fölött ül, s ha a szekér lejtőnek megy, vagy a lovak kelleténél erősebben vágatnak, jobb felől egy vasat megteker, s ezáltal a két hátulsó kerék egyszerre úgy bezáródik, hogy legkevésbé sem fordul, s a feldőlésnek, vagy elragadtatásnak eleje van véve. A tizenhat utast magába záró, s felül temérdek pogyászszal megrakott kocsi nagysága egy örhegyi pinczével versenyezhet, s mégis öt erős, többnyire szürke ló, jó uton villámsebességgel szalad vele. Épen nem kényelmesen töltött éjem után, éhségem daczára, mindkét szomszédnőmmel megismerkedtem, s mivel sem nem dohányoztam, sem nem tubakoltam, mindkettőtől dicséretet nyertem, s midőn Tarbesen keresztül Luzba érve, utitársnőim a Saint Sauveuri fürdőbe, menendők, kiszállottak, figyelmemet kézzorítással köszönték meg. — Lutzól Barégesig (hét kilométer, azaz egy egész német mérföld) nagy-mogoli kényelemmel utaztam.

Itt a hotel de Franceba szállottam, hol üres szobát ugyan nem kaphaték, de másfél óra alatt a fürdők és sétatér szomszédságában, százhusz (120) frank havi bér mellett, meglehetősen csinos szobát béreltem, s magamat kipihentem.

Ekkor a barégesi fürdőben több mint háromezer ember volt, kiknek nagyobb része algiri csatákban megsebesült vitézekből állott, s kik többnyire a fedett s kőfallal körbezárt piscinában fürdöttek, kisebb-nagyobb csapatokban. A fürdés, a nagy sokaság miatt, éjjel-nappal tartott. A reggeli a hegy lakók által behordott tej-, vaj-, tojásból és theából állt, ebédünk table d'hotenál volt, 2 és 1/2 frank fizetés mellett fél palaczk veres borral. —

Baréges maga, a tenger tükre 3000 lábbal felebb fekszik, s északról, délről még 2500—3000 láb magas hegyek környezik. A másfél száz lábnyi széles völgyecskét, a nagy kötömegek közt kigyózó s több zuhatagot alkotó, kristály színű, páratlan moraju Bastan vize hasítja. Az 5000 lábnyi emelkedéseken mutatkozó térségeken, itt-amott egy-egy chalet (hegyi lak) tűnik fel, rozsa-, árpa-földektől vagy smaragd zöld kalászkórtól körítve. Közbe vizesések látszanak, melyeket sebességök miatt kivenni nem lehet, s az ember azt képzei, hosszan nyuló tükörbe lát, mellybe nézni, kivált ha a nap odasüt, fegyvertelen szemmel nem is lehet.

Szállásom jobbra, kelet felé a 6000 láb magas *Pik du Midire*, — nyugat felé pedig a Saint-Sauveur feletti szakadozott s örök hóval fedett magas hegyekre nézett, mellyek bájdus tekintetén, kivált napfeljöttkor, nem győztem gyönyörködni.

IV.

A Pyrenék.

A francia Pyrenék bájai az Alpeseké jóval felülmúlják. Spanyolország felől kopár, meredek, rombolt szirteket képeznek, s az egész láncolatnak három hitvány érczes-fürdőjénél többje nincsen, s tiszta vize is fölötte szűk. Frankhon felől pedig kies rónákra váltogatva, amphitheatrumok emelkednek mindaddig, hol az örökös jéghegyek, julius- és augusztusban kemény homlokaikat a felhők szoknyái alá rejtik. Alól, vándor hantunk emlői megszámlálhatlanok, s a jól irányzott öntözgetések, fenn és alant, s mindenütt, hol még vegetatio létezhet, hó hulltáig tartó folytonos zöldséget varázsolnak elő. Mellyhez hasonló szép és élénk színt soha sem láttam.

A pirenéi kirándulások koronája a *Roland kapuja* (Breche de Roland). Nagyszerű excursiókat tenni, többek társaságában nem szeretek; minek azonban apróbbaknál ellensége nem vagyok. Időt nyervén, napot határoztam, s két bérbe vett lóval és egy legénynyel az öt óra távolnyi *Gavarninak* indultam. Utam magas bérecek, sűrű vizesések közt vezetett el, mindaddig, míg a *Chaos*-hoz értem. Megdöbbentő látvány! Hétezer láb magas gránit-hegyoldal, háznagysága összezuzott szirtekből egymásra halmozva, romban hever előttünk, mintha a Titánok csataterébe lenne. Százezer mázsát meghaladó szikladarabok alig-alig látszanak szögleteiken nyugodni, s a legbátrabb ember is minden pillanatban a mélységbe zuhanástól kénytelen rétégni. — Ez iszonyu romokat a mult század végén történt s Lisszabont is elnyelt földingás okozta.

A Chaostól Gavarni csak félóránnyira esik. Esti hat órakor oda érven, a helység templomának megtekintésére siettem, mellynek

ablukában hat *templarius-koponyát* mutatnak. Innen kijöven, az órányira fekvő *Marborée* jégtorlatain megtörődött lenyugvó nap sugariban gyönyörködtem.

Szállásomra érve, ott másnapra hajnal hasadtára két vezetőt rendeltem, egy metszett ürü-czombot süttettem, kenyeret és két palaczk jó bordeauxit parancsoltam, s azzal lefeküdtem.

Szükületkor lóra ültem, s 3/4 órai lovaglás után eltem legnagyobb látványa előtt álltam. Több százezer embert befogadható térségnek, melly hajdan tó volt, közepéről, jobbra, balra és szembe, háromezer métert meghaladó, hóval, jéggel borított, vár-idomu, meredek köszirteket szemléltem. A magasban függő sziklahasábok, hol tollas hadi sisakhoz, hol pedig élő állatokhoz hasonlítottak. Néhány lépéssel előbb, balra, földünk ismert zuhatagjainak legmagasabbját bámultam*); ez a *tourmalini*, 1400 méter magasságon fekvő, örökös jégborította tóból eredt vizes, melly a földtől mintegy hetven méternyire legfinomabb fátyol-gözzé válik, s a víz csak leebb nyeri ismét vissza folyékony állapotát.

A vizesében tul örökös *hóhid* létezik, mellynek ürege a fergegek által magasból lesodrott zergék, s más állatok csontvázaival, jégcsapokból alakult élőfákkal s mindenféle ábrával teli van.

Lovaink gondviselését egy ottani egyénre bizván, jobbfelől a hegynek neki fogtunk. 1500 méternyi távolságra, hol temérdek nehézség ugyan — de életveszély még nem mutatkozik, megpihentünk.

Itt a vezetők talpamra vasmacsát, derekamra kötelet kötöttek, s mászkálni kezdtünk. Lábam nagy figyelemmel keresett alapja olykor két ujjnyi kievődött sziklarészekéből állott, mellyet előbb meg kellett nyomni, mintegy kérdezendő, vajjon a nehézség alatt nem lenne-e kedve kitörni. E veszélyteljes ut jó 3/4 órát tartott; — az alattam tátongó mélység 5—6 ezer lábnál kevesebb egyszer sem volt, s ha igaz, mit a „Nagyszebeni királybíró“ szerzője mond: „Csak az ismeri a sésület hatalmát, ki a merevélyek szélén állott“ valami illyessel én is dicsekedhetem. Végre a mélység tátongó torkából kivergődve, szerencsésen az előttünk emelkedő jégcsucs (Gletscher) tövébe jutottunk. Toulousei bicskámat kivéven, az ürüczombból jól kanyarítottam, s egész nyugalommal, mint mikor a zsbói vadászon a róka rózsáját együtt néztük, eddeglni kezdtem, vezetőimről sem felejtkezvén meg. Ivó edény, bőr-vadászpoharamon kívül egyéb semmi sem levén társaságunkban, némi aggályt okozott. De a spanyol esutóra ezen is segített. E böredény olyan, mint egy körte. Nyakában dugasz van, mellynek közepén vastag árpaszalmányi nyílás létezik, a jártas vezető a csutorát, másféi arasz távolságban kinyitott szája fölé tartja, s bele fecskendez. Ők azt mondják, és hihető, mikint ezen ivásmód a felhevült tüdőnek sohasem szokott ártani. Boromat az olvadó jégkristály nedvével vegyítettem s lassan szüröcsölgetem.

Reggelink végeztével vezetőim a jéghegybe lábnyomokat vágattak, s én őket hűségesen követtem, *glacimetrice*, nyomból-nyombó tevém haladó lábaimat. Másfélóránnyal haladás után, végre a 9000 lábnyi *Roland nyílásához* jutottunk.

A 70 méter magasságu kétsucos szirt, hol többé hó nem volt, már Spanyolországban van; egész *Arragonia* lábam alatt terült el.

A rege az említett nyílást az Ariostói hős *hardesapásának* tulajdonítja. Valóban, kapuhoz hasonlít.

Ha a felmászás bajos volt, bezzeg a leereszkedés százsorta bajosabb leve. Leérkeztemkor kimerülten nyultam el a földön; nemsokára azonban erős lódobogás riasztott fel. A kirándultak társasága állhatott mintegy husz egyénből, kik közt tiz-tizenkét nő volt. A vizeségig közeledtek volt, s azt, mellyre épen most süttött a nap, s milliárd gyémánt, rubin és smaragd színt játszott, megbámolván, visszaügettek. E vidék a pyreneusi fürdölátogatók valóságos Mekkája, s *Lord Butte*, ki egykor a hegy aljáig jöven, e szavakra fakadt: „Ha jelenleg ismét Keletindia mélyében lennék, s e hely nagyszerűségét tudnám, mi sem lenne képes eltartóztatni, hogy ide ne jöjek, s e páratlan tájéket ne bámuljam“ — hitel fölöttit nem mondott.

A Roland kapujához menők, illetőleg mászók száma — épen nem legio. Többen hozzáfognak ugyan, de két-háromszáz méternyi ut után vis-zakiváncsoznak. Mások, mint vezetőim beszéltek, formaliter *sírásra* fakadtak.

* A Niagara esése 52 méter.

Gavarnira érve, jó adag theát (mit mindig hordok magammal) megittam, s lóháton, esti tíz órakor Barégesbe értem. —

A Pyrenéneknek is van *Ischljök*, azon különbséggel, hogy vendégei nem koronás-fők, hanem a születési- és pénzaristocrazia tagjai. Neve: *Bagnerres de Bigorre* a Campan kies völgyében, Baregestől három órányira. A két hely vendégei közt a különbség szerfelett nagy. Bareges mankók városához hasonlít, hol a fürdés mulhatatlan szükségessége mindenkinek homlokára van írva; Bigorreban pedig alig lehet beteges képet látni, s a nagyobb szám csupán időtöltés-, élvhajászatból keresi föl. Angol- és Frankhon szerencsevadászaival csordultig teli van.

Saint-Sauveur ellenben a papok és clienseik fürdője. Az oda-gyűlők nagyobb része, idejét fürdással, templomba járással és gyógy-nással tölti. Ez és Baréges közt esik *Lutz*, hol a hölgyvilág előtt annyira ismeretes *Baréges-kelmét* gyártják. E selyemmel vegyített, szunyoghállónak is beillő finom kelmék szépek ugyan — de drágák is; királynők, hercegasszonyok innen vásárolnak; az első minőség-ből darabja 80—90 frank.

Nem csak e kelme-gyár, de azon körülmény is, hogy a gavar-nii ut csupán Lutzon visz át, temérdek látogatót vezet ide. — Nők, férfiak többnyire lóháton jönnek; gyakran öszvéren és számaron is. A mostani francia császárnét, hajadon korában, *bászk* öltözetben itt és így láttam először, s a szép *Monticho* kisasszony, finom, vékony orrával, szép vágású szájával, kissé rőt hajával s spanyol negédet tükröző szemével, bárha a jövőt senki sem gyanítá, maga iránt közfigyelmet gerjesztett.

... A *Monte perdue*, *Maladetta* nevű bércek nevezetes tetők ugyan,

de a *Marbore*-val, s a *Roland kapujá*-val, sem kinézésre, sem nagyszerűsége nem mérközhetnek. A ki pedig ez utósót látta, mind látta a többieket is. Barégesben mulatásom ideje alatt, július és augusztus végén a tetőkön bő havunk volt, s pár nap kénytelenek voltunk befüteni.

A környékbeli helységek többnyire a templariusokéi voltak, kik után számos vár- és templom-omladék maradt fenn.

Hatheti itt mulatás után *Párisba* indultam.

V.

Pau; Bordeaux; Nantes.

Pau-n IV. Henrik születési helyén, a Lajos Fülöp által nagy költséggel helyreállított kastélyt meglátogattam. Itt 2½ láb széles, 3½ láb hosszú gyöngyház csigahéjat mutogatnak, melly a jó királynak bölcsőjéül szolgált. Malachitból, porphyrból több nagy urnát, pár gobelint (szőnyegnem, melly a legszebb festéshez hasonlít) XIV. Lajos kék selyem ágját, mellyet *Maintenon* asszony varratott volt, s több effélét láttam.

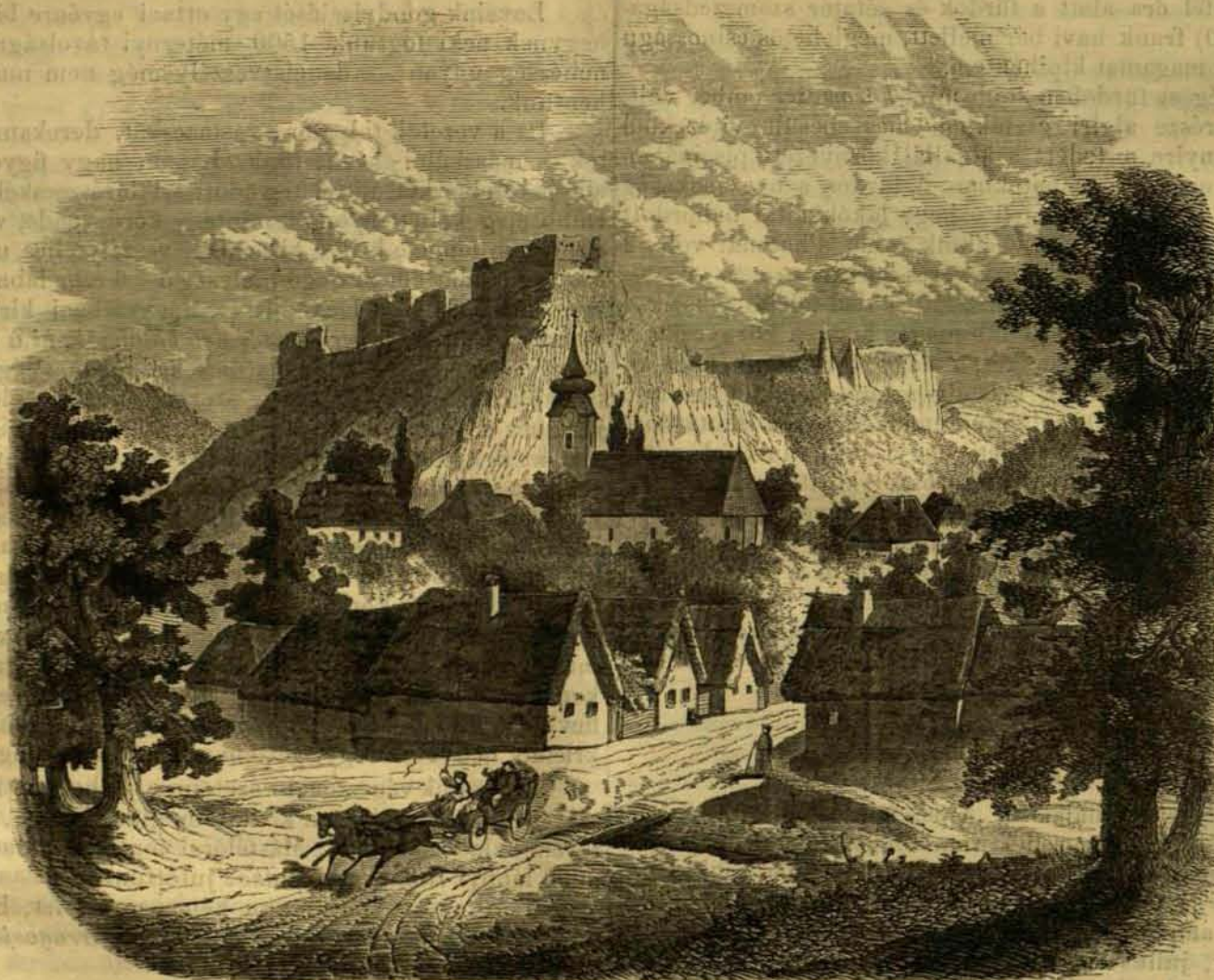
A kastély kies dombon fekszik, honnan a pyrenéi hegylanczok egész pompájokban látszanak. A kies tájt tömérdek zöld szőlőhegy környezi; alant folyó hasítottá csinos város terül el, mellynek egyik terén a királynak ércszobra áll fenn, csupán e *bearn* nyelvi fölirással: „*Il nuste Enrico*“ (a mi Henrikünk). Egyszerű, de mély értelmű, őszinte kifejezése egy nép szeretetének. — Pau jó légü, egészséges, felette olcsó hely. Tömérdek angol lakja, iskolájuk, templomuk is van.

Ez a nép Európa kisebb és élhetőbb városait méhrajkint el-lepi, s mindent megdrágít.

Pauból *Orthes*, *St. Severen* keresztül, *Mont de Marsanon* tul jó darabig fekete homok pusztákon hajtattunk. A föld olyan, mint a kilugolt, a sötétvereses hamu; itt-amott hitvány fenyőerdővel illusztrálva. Ezen, esős időben feneketlen sárvidéken széles kövezet visz, mellyet Napoleon a spanyol háboru alkalmával rakatott. E sivár vidéket, melly a mi homokpusztáinknál sokkal nyomasztobb kinézéssel bír, *Landes*-nak nevezik.

Bordeaux felé közeledve, minden-felől gyönyörű szőlőhegyek, hegyi házak, majorok bámultak reánk, s a fekete homokpuszták

benyomásait csakhamar feledteték. — A város legjobb vendégfogadó-jába, a „*Hotel de France*“ ba beszállván, első dolgom a *Garonne* feletti hid megtekintése volt. — Az 1400 métre hosszú hid, 1½ láb hosszú, 1 láb széles, érczemény téglai-vei gránitlábakon és alapon nyugosznak. — A karzat két oldalt hasonlólag faragott gránit; s a kocsiut felett lábnyira felemelkedett kettős, azaz jobb- és balfeleli gyalogösvény *asphaltal* van bevonva, valamint, a nedvesség átszivárgásának meggátolására

S i r o k. — (Lásd a szöveget 186. oldalon.)

az ivék is. A hid olly tisztán van tartva, hogy egy szalma-szálat sem lehet rajta felfedezni.

A *Garonne* vize az Atlanti nagy tenger dagálya miatt minden huszonnégy órában 18 lábat nő: miért állóhid építése rajta nagy feladat vala; s midőn Napoleon 1808-ban mérnökeit ez iránt tanácskozásra szolította, mindenütt tagadó feleletet kapott. A „nem lehet“ szót nem ismervén, végre *Gerand* nevű mérnököt hivat: „Sire, a hid építése lehetséges, csak hogy roppantba fog kerülni.“ „Sebaj, kerüljön bármibe, csak épüljön fel mielőbb“ hangzék a császári parancs. S készült, Európa legszebb kőhidja, melly 18 millió frankba került, s *Dordognei* hidnak neveztetik.

Második utam egy torony siri raktárának megtekintése volt. A halottak elrothadva épen nincsenek, sőt arcvonásaik is kivehetőek. Egy párbajban elesett tábornok, kinek képén a harag és dühösség látható, s egy teherhordó, kinek erőködés közben belei kiomlottak, legnevezetesebbek.

Innen visszatérve az épen építésben levő hajórakoda (dock) szemlélésére mentem, s minthogy buvárharanggal dolgoztak, a

mocsárléhoz hasonló zavaros víz fenekén ebéd idejeig tátongtam. — Este a színháznak tartva, több rács-sikátort vettem észre, mellyben az emberek kettecskén, mint iskolás-gyermekek temetés, vagy más ünnepélyes alkalmakkor, igen lassan haladtak a pénztár felé, hol mindenütt egy-egy rendőr állott, a pénzkezelésre felügyelni.

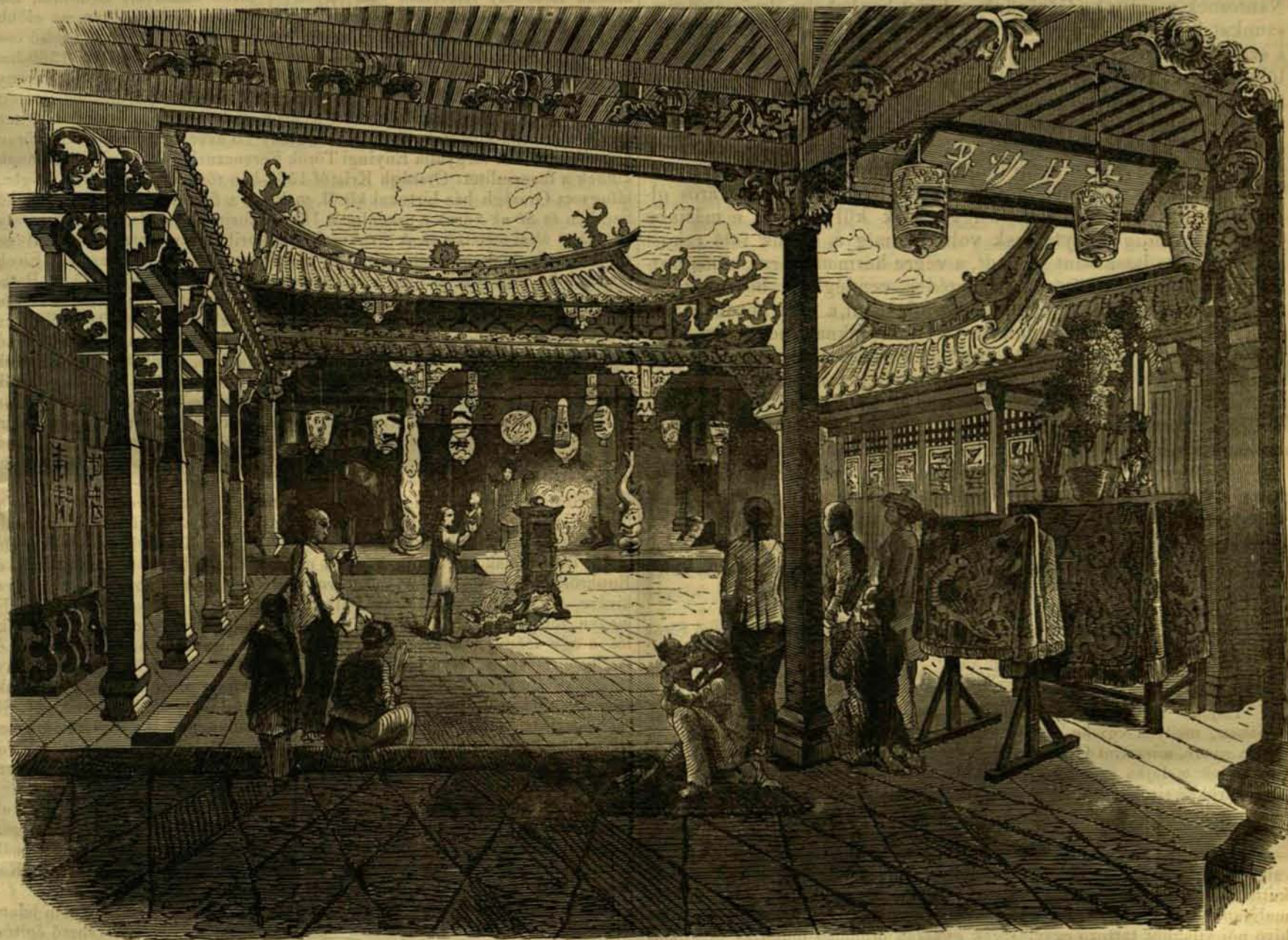
Ki jegyet előre nem váltott, kénytelen a rács-próbát kiállani, tehát magam is, oldalbordáim legkisebb panasza nélkül, jegyet váltottam, s az orchester szomszédjában, kényelmes töltött karszékre, öt frankért belehelyezkedtem.

Ikertávcsoímet szememre illesztve, a színház különös építés módján s szépségein nem kevésbé bámultam. Szomszédom, franciaíához illő készséggel megmagyarázta, hogy a nézőket, tűz vagy más baj alkalmával veszély nem érheti. Minden emelethez külön

let; balról a fővendéglők felől kávéházai vannak, s ezek előtt narancs-, citrom-erdők, virágkupok és vizesések vannak; a nap heve elől vászon fedéllel ellátott kies kertben levő asztalkák felett a világ minden hirlapja kapható. Itt mulatásom ideje alatt én is e kertbe jártam reggelizni.

A tenger ide hajón hat óra; vaspályán pedig, a város *Cette* nevű tengerparti telepéig 1½ óra. A Garonne, *Blaye* nevű helysége nál már német mérföldnyi széles; a közepében levő szigeteken nagy torku ágyukkal ellátott kemény erősségek vannak; a nagy tengeri hajók ezen felül nem mennek, csupán a kisebbek horgonyoznak Bordeauxnál. *Blaye*-en túl, a torkolatig a folyó roppant széles, balpartján vannak a híres bordeauxi bortermő helyek, mint *Chateau-Lafitte*, *St. Julienne*, *Chateau-Margan* stb.

A valóságos *Chateau-Lafitte* magában Bordeauxban is szer-

Chinai templom Singapore-ban. — (Lásd a szöveget 187. oldalon)

széles lépcsők visznek, mellyeken öt percz alatt a színházat tökéletesen ki lehet üríteni; a színpadot pedig, mindenestül egyszerre víz alá rejteni, mert a nézőhelytől egészen el van válva. Minden páholy két oszlopon látszik nyugodni, s erkélyhez hasonlít. Frankonban *alant*, sem zártzékben, sem egyébütt — a földszinti páholyokat kivéve — némbert látni *nem* lehet.

Beszélgetés közben jel adatik, s a zenekar elkezd a „Próféta“ *ouverture*jét, s a legkisebb moccanásnak is vége lön.

A korcsolyázás, koronázás, s vég vendégség, szóval a diszitmények remekek valának, az énekesek pedig jobbak, mint a párisi nagy operában, de a zenekarra nézve ezt nem mondhatom. A párisi zenekar első Európában, mivel a tagok többnyire virtuózok, s a conservatorium tagjai.

Kívül nézve: a színház, nagy piac közepén álló magános épü-

felett drága; kísérletkép, egy itczés palaczkot 10 frankon fizettem, melylyel persze, a Párisban, Bécsben, s egyébütt három pengő forinttal fizettem, „Lafitte“ nevet csak bitorló piros-bor, nem mérközhetik.

A jobb bordeauxi borok termései már előre, a tövén, eladvák. Nagyrésze Angliába vándorol, hol *Claret* név alatt árulják; Amerika és Pétervár is osztozik benne; Párisban már ritkaság, s mint-hogy mindenki szeretne bordeauxit inni, tehát a francia csinál fehér borból pseudo-bordeauxit eleget . . .

A bordeauxi bornak az a sajátsága, hogy vértolulást nem okoz, de *erejére nézve* a mi jó visontai, egri, budai, borunkkal nem mérközhetik, kedves ízével azonban őket felülmulja. Ha egy meszely egrit vagy visontait megiszik az ember, arca piros lesz tőle, mint a fött rák héja; alsóbb minőségű bordeauxit pedig a fran-

ezia asszony is egész itczés palaczkkal megiszik, minden következés nélkül. Egyébiránt annyit mondhatok, hogy magyar boraink jól és lelkiismeretesen kezelve, nem csak a föld minden borával versenyezhetnek, sőt, a *Xerest* és *Madeirát* kivéve, azokat felül is mulják. Az igaz somlainak a világ fehér borai közt párja nincs. Hátha még fölveszszük, hogy a külföld borszeszszel kénytelen szőlőlevét potenczirozni, s nálunk erre nem hogy szükség nincsen, de azt még szelidíteni kénytelenítettünk: méltán remélhetünk jobban kezelt borunknak világpiacot.

Bordeaux jóllehet kereskedő város, szelleme és jelleme aristokratikus. Széles utcái szép equipageokkal tele; háza, villái fölötté csinosak, s a nép, udvariasságával a marseilleit több perczenttel felülmulja.

A szép Bordeauxból gózhajón egy newyorki, Torosend nevű, igen mivel, gazdag polgár társaságában, ki minden másod évben több hónapot szokott Európa nevezetesebb városaiban tölteni: Nantesnek mentünk. Gőzösünk a Loire-ba bekelepelve, podgyászunkat Torosend-el egy ott álló gyalog-kocsira adtuk; s a mint a szekértulajdonost arra kérjük, hogy a nem messze levő vendéglőbe vitesse, gorombán azt felelte: várjunk, míg minden utasét felrakja. Erre mi holminkat visszakerültük, de sikertelenül, s kénytelenek valánk egy óránál tovább várakozni, miglen a *tíz* teherhordó által vont szekér megindult. Ezzel azonban a secaturának még vége nem volt, s gyötrelmünk még most kezdődött; az utazók nagyrésze a szegényebb sorsuakhoz tartozván, a külváros olcsóbb csapszékeibe szállott, s így egyik külvárosból a másikba járn, mindaddig kénytelenek voltunk, míg a miénk fölé rakott sok podgyász lassankint leapadt, s végre harmadfélórai kinos hurcolódás után a kikötővel szomszédos vendéglőbe beértünk. — Midőn a vitelbért 5 frankban le akarjuk tenni, a teherhordók mindnyájan ránk támadtak, bennünket aristokratáknak nevezvén, össze vissza gazoltak, s rajtuk külön-külön 15 frankot zsaroltak. A nép szemtelenségén elbámulva, s a nagy meleg miatt mindketten elalélva levén, további kellemetlenségeket kikerülendők, a követelt összeget letettük, s szobáinkba vonultunk. Életemben sohasem boszankodtam annyira, mint akkor, arra a néhány zsebvágóra.

A gyönyörű székesegyházat megtekintve másnap a tisztátalan vendéglőü várostól megváltunk, s Angersen, Tourson, Bloison, Orleanson, Penthiviersen és Etampesen át Párisba érvén, a Richelieu-utca „Hotel de Prince“ nevű fogadójába szálltunk.

Közli K—n.

S i r o k.

Sirokvár romjai a Hevesvármegye pétervásári kerületében fekvő Sirok falutól északfelé $\frac{1}{4}$ mérföldre, egy majdnem magában álló, s csak kelet-északnak alacsonyabb hegylánczolatokkal összekötött kupalaku hegy tetején maiglan láthatók.

Hajdani zajos élete nevezeteseb eseményeiről több rege forog a nép szájában, mellyek egyike szerint Darnó várának hivatott, és Sirok nevét onnan nyéré, miszerint Ország Kristófné, az utolsó városszony egyetlenegy gyermekét a dajka az ablakból kiejtvén, e szavakra fakadt volna: „Sirok, sirok, örökké sirok, s így legyen neved, szerencsétlen hely! Sirok.“ A regét meghazudtolja a történet, melly feljegyzé, hogy Ország Kristófnak gyermeke nem volt, és számtalan azelőtti okmány, melly a várat Sirok névvel illeti; — s így regénk, mint hitelt nem érdemlő elmellőztetik, mint szintén a többi czifra, részint babonás s tündéri játékokban alapuló, részint a valódi történeti kutatókból megczafolható, rege és mese, mellyek hagyománykép a nép száján maiglan lebegnek, s mikkel a miveltebb osztályhoz s különösen a könnyen hívő női világhoz tartozó egyéniségek gyakran örömmel mulatják magukat. Ha valakinek kedve telik ilyenekben, jegyezze fel, — érdekes olvasmányul szolgálhatnak valamely divatlap olvasóinak; én, a Vasárnapi Ujság komolyabb tárgyának tudása után sóvárgó t. cz. olvasóit azon Sirokvári történetekkel akarom megismertetni, mellyeket hitelt érdemlő okiratok, és történeti munkákból sikerült kiböngészhetnem.

Építési idejét s építője nevét a történet eddigelé nem derítette fel. Több újabbkori író (Fényes, Lisznyay) azon állításait, hogy 1561-ben Ország Kristóf építé e hatalmas sziklavárat, megczafolják a régi, tudomásunkra jutott okmányok, mellyek a most említett év előtti keletkezének kétségsbe nem vonható tanuul lépnek fel; így nevezetesen már 1320-ban a Bocskay családnak az egri káptalan által kiadott osztálylevelében Bocskay Gergelyre jutott Keczajla (most Szajla) nevű helység bővebb ismertetése végett megemlítetik, hogy Hevesvármegyében Sirovár mellett fekszik. Szerencsésébegek vagyunk annak kipuhatólásában, kik birták legyen a környéket, mellyen a vár állott; a birtoklási kiszámítást nagy valószínűséggel a magyarok bejöveteleig felvithetjük, iránypontul szolgálván Béla király névtelen jegyzője, a késő utókor tudomására juttatván, hogy a Mátra erdeje a körülfekvő vidékkel Edömér vezérnek jutott, kinek unokája Pota a Mátrahegy tövében a hasonnevű várat építé; Edömér utódjait találjuk a közel jövőben is Sirovár

és környéke birásában. Ugyanis Edömér nemzetségéből származott Aba magyar király, az Aba nemzetségből pedig századokon keresztül szakadatlanul származtatták magukat azon nemzetségek, mellyek a Mátra körüli vidéket a mohácsi vésznapokig uralták, millyenek a Kompolthiak, Csobánkák, Zéchények és Solymosiak. A Solymosiaktól szakadtak le a Bodonyiak, kiket a 14-ik század elején Sirovár birtoklásában lelünk. Ugyanis Sirovár ura, Bodonyi Demeter — Demetrius de Budon — fia Péternek, ki a Solymóssal határos Bodonyt kapta osztályrésztül s első élt a Bodonyi vezetéknévvel, Robert Károly király ellen Csák Mátéval együtt pártot ütven, vagyonaíról megfosztatott, s az illyképen a fiscusra szállott Sirovár több egyéb birtokaival a most nevezett király által egy Chenyk nevű cseh katonának — Bohemo cuidam militi Chenyk vocato — adományoztatott, s ez abba 1332-ben törvényesen be is vezetett. Meddig bírta a cseh vitéz a várat? hogy s mikor jutott a hatalmas nádor Ország Mihály birtokába? nem tudhattam ki. Későbbben a Siroki vár birtokaival egyesült több birtok, u. m. Gyöngyös, Nána stb. ollykép jutott az Ország házhoz, hogy azok az Aba nemzetségből származott Zéchény ház fiága kihaltával 1460 körül a még fennmaradt két leányra jutottak fuisítás (praefectio) útján, kik egyike Ország Jánosnál, másika Losonczy Albertnél vala férjnél; a hieas temesvári Leonidás, Losonczy Istvánban pedig 1552-ben a Losonczyak ez ága kihaltván, az előbbi Zéchény-féle birtokok az Ország házra estek vissza, mellynek is utolsó csemetéje, nógrádmegyei főispán, később országbíró Ország Kristóf 1560-ban Ferdinánd király által apja halálával reá esett Csejthe, Tapolcsán, Surány, Tókó, Somolyán, Hollókó, Zéchén és Sirok várak birtokaiban megerősített. Milly roppant terjedelmű volt akkor a Sirok várhoz tartozó uradalom, kitetszik egy kezeim között levő okirattól, melly 10 évvel később történt törvényes bevezetését tárgyalja Enyingi Török Ferencnek s Ország Borbálának, kiknek a fennemlített Ország Kristóf 1567-ben történt halála által fiágban kifogyott Ország ház birtokai közül, mellyek a fiscusra szállottak, Hollókó, Zéchén és Sirok várak s uradalmak 16 ezer forint lefizetése mellett királyi adomány által adattak át. A Sirovárhoz akkoriban tartozott jószágok Heves és Külső-Szolnok megyék egy nagy részét teszik; azok névszerint: Sirok, Oroszlánkó, Ágasvár és Thar várak, Heves, Gyöngyös, Tarján, Thar, Patha és Pásztó (3-ad részben) városok, Sirokallya, Verpelét, Nagyberek, Ráczfalu, Szajla, Rosnok, Tiribes, Dorogh, Nána, Domoszló, Markaz, Detk, Visonta, Ugra, Zaránk, Eörs, Pély, Keötelek, Keureu (Kürü), Gyanda, Karácsond, Györk, Zsuznek, Keöktut, Atkár, Átány, Szakállos, Bánhalma, Szászberek, Fokoró, Szt.-Iván, Fegyvernek, Ványa és Szurdok püspöki faluk és puszták, mellyek többnyire az említett Török Ferencnek leányágon lejövő örökösei kezei közt maiglan feltaláltnak. Ezen birtokok később az elágazott nemzetségnek is osztályul szolgáltak, kivéve Sirovárt, mellyet az a 18-dik század elején történt osztály alkalmával — osztatlan állapotban megtartani, és a család diszere és dicsőségére feltartani — conservare — határozta.

Szabad legyen addig, míg e vár későbbi eseményei elősorolásához fognék, röviden megemlíteni, mint ágazott el azon uri nemzetség, melly Sirovár osztatlan birtokában jelenleg is megvan. Török Ferencnek s Ország Borbálának két leánya hagyott maga után utódokat, Zsuzsanna t. i. és Euphrosina. Zsuzsanna tartá meg Sirovárt a felsorolt birtokkal — nehányat kivéve — ez férjhez ment Nyári Pálhoz (ki tábornok, egri várkapitány s több megye főispánja volt 1610—20.). Életben maradt ezeknek egy fiuk Miklós s egy leányuk Borbála, Haller generális hitvese, s innen a Nyári- és Haller-örökösödés. Nyárinak maradt négy leánya, férjeik nevei: Révay, Bossányi, Petrovay, Huszár, kiktől erednek azon számtalan uri családok, mellyek a felsorolt birtokok egy részét jelenben is birják, és nevezetesen Sirokban mintegy felét az ugynevezett négylinealis jogon. Az első három linea szerfelett elágazott, a Huszár-lineának csak egyedül egy ága maradt fel Novoha Péter urban, Hevesmegyének hosszú évek során tekintélyes és köztiszteltű főszolgabirájában, ki Sirokban lakik, hol az Eger felé levő faluszélen csinos lakháza és jó izléssel készült angol kertje van. Halleréknak egy fiuk volt, Sámuel generális és ennek három leánya, kik Hunyadihoz — e jogon bir most b. Baldaci — gr. Berényi Tamáshoz, kitől b. Orczyak származnak és b. Brudernhez férjtek; ezen ág birtokai nagy részét 17 év előtt gr. Károlyi György vette meg, ki is Sirokban potior és egyházvédnök.

Sirokvár hajdanában nem csak kényelmes várkastély volt, de nem jelentékeny erősség is. Ezt hirdeti omladékaiból még most is kivethető építési alakja, szélesebben elterült vastag falai, az oldalához épített agyutartó fokok *) s a vár aljában feltalálható kasamaták, mellyek az őrseregnak lakanyául szolgálhattak; ezenkívül a történelem is nyújt adatokat annak bizonyítására, hogy a magánbirtoku Sirovár fejedelmi őrsereggel vala ellátva, mert már a régibb időben is királyi várnagygyal birt; illyen volt 1324-ben Kompolthy Imre, 1596-ban pedig Kótaji Benedek és Helmecey János, kik megijedvén Eger várának a törökök általi bevételén, a kormányuk alatt levő sereggel a várat elhagyták. A törökök az üresen hagyott várat megszállották és 91 év lefolyásáig birván azt, a vidéket kegyetlenül kintzták s pusztították. Hogy Sirok eleste nem vala a hazára közönyös, sőt nagyobb fontosságú, bizonyítják azon békefeltételek, mellyeket az 1599-ik évben a Szent-Endrei szigeten a kötendő béke iránt a török vezérekkel alkudozó császári követek amazok elé terjesztettek, mellyek közt igényeltetik, hogy a törökök adnák vissza Hatvant, Egert és Sirokot; de hasztalan, — a követeléseknek mindkét részről tulfeszítése miatt a békekötés nem sikerülvén, a törökök Sirovára birtokában maradtak 1687-ig. Ez évben történt, hogy I. Lipót csá-

*) Egy illyenen, melly nyugat felől áll, a főkapun 1561. évszám találatik bevéve, a midőn t. i. építetett, tehát Ország Kristóf idejében, s ez szolgálhat azon, már fentebb megrótt hibás állításnak alapul, mintha a vár 1561-ben épült volna.

szár és magyar király szerencsés fegyverei által kivívott többrendbeli dicső győzelmek után Eger vára visszavételére tekintélyes sereg küldetett, mely Caraffa vezérlete alatt tavasszal az ostromhoz erélyesen hozzá fogott. A császári sereg kisebb hadosztályokat küldött szét a szomszéd Sirok, Szarvaskő és Cserépvárak ostromára; azok hamarabb jutának a célhoz, mert a nyár derekán a most elsorolt három várból a törökök egymásután megadták magukat, mi által Egernek a következő őszi elején történt bevételét hathatósan elősegítették. A következő években erősségül Sirokvár már alig szolgált, mert bár Bél Mátyás kéziratában felmaradt Hevesmegye leírásában említi, hogy a vár a Rákóczy-mozgalmak alatt sokat szenvedett, de az ugyanazon időbe eső osztálylevele a már elterjedtebb birtokos nemzetségnek említi, hogy a már erősségül nem használandó várat a nemzetség dicsőségére osztatlan állapotban egyetemesen feltartják, a mint is a múlt század végéig lakott is fenn egy pár cseléd; de az idő folytonosan emésztő foga által pusztulásnak indult tető lassankint dűledézvén, ezek is ott hagyják a már sem őtalmat, sem biztosságot nem nyújtó sziklafélszket, melynek napról napra omladozó falai szomorúan emlékeztetik a halandót, hogy minden mulandó a földön.

Dr. Erdey.

Singapore.

Singapore sziget a keletindiai tengeren, melyhez Hollandia 1824-ban minden igényeiről lemondott, Anglia javára. A szigetet lakó maláj népfajnak fejedelme ekkor a djohore-i szultán volt, ki is országát egyszerre lefizetett 60,000 spanyol dollárért, továbbá élethosszig huzandó 40,000 spanyol dollár évdíjért Angliának átadta, mely is azonnal minden rabszolgát szabadnak nyilvánított, a rabszolgaságot örökre eltörölte s a szigetet szabad kikötőnek nyilvánította.

A sziget most 100,000 lakost számlál, melyből Singapore kikötővárosra magára 60,000 esik. E népesség a legkülönbözőbb elemekből áll; 15 nemzetbeli vegyülék az. Legszámosabbak a chinaiak (80,000), aztán a sziget őslakói, a malájok (15,000); továbbá arabok, persák, angolok, francziák, németek stb. Az európai vagyis fehér népesség száma csak 300, s tulajdonképp mégis ezek az uralkodók, képzettségük, ügyességük, gazdagságuk által.

A nyelveket illetőleg a város valóságos Babel, mindazáltal a közlekedési nyelv a maláj, melyet majd mindnyájan értenek.

E sziget egyik nevezetessége, hogy azon felette kevés nő van. Átalán véve, minden hét férfira, sőt a chinaiak közt csak minden tizennyolcra, számíthatni egy nőt. Ez onnét ered, mivel Chinából eddig a nőknek a kivándorlás teljesen el volt tiltva.

A szigeten alig természetnek valamit, majd minden élelmi szert más-honnét hoznak be. Főkeresetága a lakosságnak a kereskedés. Az is egyik nevezetessége e szigetnek, hogy felette sok tigris tanyázik benne. Hat évvel ezelőtt még úgy lehetett számítani, hogy átalán mindennap egy embert tépnek szét ez ádáz vadak; most pedig évenként mintegy 100 esik áldozatukul.

Singapore városban van egy fegyház. Ide hozzák az angol indiai birtokból a deportáltakat, valamint a szigetbeli fegyenczeket is. Ez intézetben folytonosan 2000-nél több egyén van elhelyezve. Foglalkozásuk erős kézi munka; általuk szokták a középületeket építtetni, millyen a templom, iskola-, papház, kórház stb. Ezenkívül farostokból hajókötetet, gyékényt stb. készítenek. E házban 16 évet tölt a fegyencz, mely idő után, ha magát jól viselte, a sziget belsejében letelepülhet s földmívelést, vagy az intézetben tanult valamely kézművészetet üzhet, de minden hóban tartozik bejelenteni magát a fegyház főnökénél, ki ezt elmulasztja, ismét befogatik.

A chinaiak itt is kitüntetik magukat csendességük, kimeríthetlen türelmük, elzárkozottságuk és szokásaik, öltözetük hü megtartása által. — Van derék templomuk is, melynek belsejét képünk mutatja. Ez magában véve, mint építmény, nem igen vonja magára a figyelmet, de mint a chinaiak temploma igen nevezetes, mivel ezek templomai átalán kisszerűek szoktak lenni s a chinai nem bír oly élénk vallásossággal, mint az indus.

Singapore-ban van egy chinai kereskedő, Vhampoa, ki fajtársai közül kivételt képez. Házában minden európai utazó vendégszerető fogadtatásra talál, hol a chinai s európai szokások igen szépen összeegyeztetve találhatók. Fiát nevelésre Európába küldte s tán ez az első chinai, ki európai neveléssel bírand. Ha Vhampoa példáját több gazdag chinai utánozni fogja, ez az európai polgárisodást a chinaiak közt, sokkal gyorsabban fogja terjeszteni, mint a missionariusok erőfeszítése, vagy az erőszakos hatalomszó.

T Á R H Á Z.

Magyar remekírók új és olcsó kiadása.

Egy az egész nemzetre s mivelődésére kiható fontosságú új irodalmi vállalatra hívjuk fel ma az olvasóközönség figyelmét. Mai számunkhoz mellékelve veszik olvasóink azon jelentést s felhívást, minélfogva Toldy Ferencz szerkesztése mellett a magyar nemzet *classicus íróinak munkáit* új teljes és olcsó kiadásban fogja közrebocsátani Heckenast Gusztáv.

Azon sulyos szavakhoz, melyeket e tárgyban Toldy Ferencz intéz a nemzethez, nincs mit hozzáadnunk; azok figyelmes elolvasását s megfontolását melegen ajánljuk a hazája s nemzete felvirágzását szíven hordó minden magyar ember figyelmébe. Mi, mint a szellemi törekvések egyik öre s organuma, legfőlebb örömmel fejezzük ki e helyen e jelentékeny irodalmi mozgalom felett s elismerésünket szavazzuk meg azon fáradhatlan vállalkozói törekvéseknek, melyekben lehetetlen bizonyos átgondolt, rendszeres eljárás nyomait föl nem ismernünk. Mig egyrésztől népszerű eszközök igénybevétele által az, a mi sokáig nem létezett, vagy a mit számra nézve igen jelentéktelen, bár választott sereg pótolta, egy tiszteletreméltó, tekintélyes számu magyar olvasóközönség megteremtése céloztatik: addig bekövetkezik a feladat másik része is, e közönség minél jutányosabb uton, válogatott szellemi élvekké kináltatik meg. Ez az, a miben mi rendszert s komoly törekvéseket látunk s mi mellett nem juthat eszünkbe azon szatócs szájába illő számitgatás: jó vagy rossz speculatio-e ez a vállalkozóra nézve? hanem a kérdés csupán az: nyer-e ez által az irodalom, a nemzeti szellem s közmivelttség? Tények szólnak a mellett, hogy e nyereség kézzelfogható s a további haladás ez uton, körülményeink között inkább mint valaha, szükséges és kívánatos.

Heckenast Gusztáv, azon könyvkiadóink sorában az első, kiknek felhívásai teljes biztosítékot nyujtnak a közönségnek az ígért munkák megjelenése s correct kiállítása iránt, most alkalmat nyujt a nagy közönségnek, hogy a magyar classicus írók műveit olcsó és csinos kiadásokban megszerezhessék. Azon írók lesznek ezek, kiket a nemzeti szellem és mivelttség fő képviselői gyanánt tisztelünk, kiknek műveit minden magyarnak ismernie kell, s azon művek, melyek nem csak az elmét, szívet és izlést nemesítik, hanem a nemzeti öntudatot és jellemet is nevelik. Hogy kik és melly művek jöjenek e nagybecsű gyűjteménybe, erre nézve teljes megnyugvást nyujt a szerkesztő Toldy Ferencz neve, ki, mint irodalomtörténe-

tünk legalaposabb ismerője, szellemi bajnokaink megválasztásában is elismert tapintatát s izlését bizonyítandja be.

Hasonló mértékben hívja fel méltánylatunkat az is, hogy a kiadó e munkákkal még egy másik művészeti vállalatot is hoz kapcsolatba: íróink *ércszobrainak* kiadását, melynek életbeléptetését a vállalat iránt nyilatkozandó részvéttől feltételezi. A kiadó izlésétől s a rendelkezésére álló segédeszközöktől várni lehet, hogy e szobrok is, kivitel és csin tekintetében, sikerült művek s szobáink méltó diszei lesznek.

Tapintatteljes eljárásnak tartjuk, hogy a gyűjtemény *Kisfaludy Károly és Kölcsey Ferencz* minden munkái kiadásával indul meg. Mindakettő érdemlett népszerűséget és tiszteletet kivívott szellem, s mindakettő munkái — daczára a több rendbeli kiadásnak — vagy teljesen elfogytak vagy csupán drága pénzen kaphatók. Most 5 ujforintért 10 kötet kínálkozik ezen íróink műveiből — s ez lesz minden újabb 10 kötetnek előfizetési ára. Az első három kötet már júniusban fog megjelenni.

A többi részleteket, a tárgyhöz illő melegséggel mondja el a mellékelte felhívás, melly, reméljük, még nagyobb lelkesültséggel fog találkozni azon nemzet keblében, mellyről szintén meg van írva, hogy „*csak addig él, míg jeles fiait tiszteletben tartja*,” — s melly immár mélyen érzi, hogy „*minden egyéb felsőbbség ingatag, csak a szellemi biztos és maradandó!*”

Azért tisztelet és becsület azoknak, kik a nemzet véréből való vér, a magyar nemzet classicus íróinak! méltánylás azoknak, kik módot nyujtanak a palotáknak és kunyhóknak, e szellemek műveivel megismerkedni!

Kakas Márton a színházban.

C. Levél. Az állapotokról.

Tisztelt szerkesztő ur! Biz ahhoz idő kell, a mig egy vasuti mozdonyt, a mi egyszer a sinekből kiugrott, újra vissza lehet tolni a kerékvágásba; a gőzhajót sem találták fel egyszerre, sőt, mikor a legelső gőzös próbát tett a Dunán, nádor ő fensége deputatiót küldvén ki érdemes, szakértő táblalabirából ez experimentum megvizsgálására, miután a kezdő gőzhajó a Margit-szigetig csak elment nagy nehezen, de ott már felmondta a szolgálatot, a derék tapasztalt férfiak illy relatiót ígtatának protokollumba: „szép gondolat biz, in theoria, hanem már azért csak „*vapores non sunt equi*”; s lám a gőzhajók most még fölebb is mennek a Margit-szigetnél!

Illyen szép lassan halad előre színházunk ügye is; lassan — de halad. Az új szerződött tagok lassankint megérkeznek, a heti-rendben ki van már

téve Komáromy és Prielle beköszöntő föllépése; az új tenorista is itt van már, csak hogy az a fatum érte, hogy melegebb klíma alól jöven Pestre, itt meghűtötte magát s berekedt; a Teleky-pályaművek közül négy fog előadásra kerülni és sikerrel megállhatni a színpadon, ugymint (betűrendben): „Álmos“, „Attila“, „Egy királyné“ és „Kendyke“; a Karácsonyi-pályadíjra versenyzők közül kettő, „A telivér“ és „Műszeretők“, ez legalább 18 élvezetes estét biztosít a közönségnek, azonfelül Meyerbeer új daljátékát is meghozatja az igazgatóság, a „Ploermeli bucsut“, a mit a maestro legszebb művének állítanak, addig is egy új opera fog nemsokára színre kerülni: „Mind álarczban“ cím alatt, s lassankint bejeljük, hogy a pesti magyar nemzeti színház minden művészi ágazata teljesíteni azt a kedves, de nagy kötelességet, hogy e kegyeletől őrzött műintézet hitelét fényesen visszaszerezze. Néha-néha a különös gondviselés is juttat egy-egy véletlent számunkra, mert hiszen nem csupán emberi kezek intézik a világ folyását. Illyen szerencsés ötlete volt a sorsnak a múlt napokban: ez a mi derék székely tilinkóunk, Nagy Jakab, kinek föllépte mindannyiszor tele házakat csinált, úgy hogy több olyan arczokkal is találkozánk, a kik azt kérdezték, hogy merre kell a színházba bemenni? tehát, a kik sohasem voltak még abban, a mióta ezen a világon áll. De valóban meg is érdemelte a csoda ember ezt a tolongást játéka után, mert az először is olyan valami hihetetlen, hogy a ki nem látta, nem képzele, mintha én most ezzel a tollszárral, a mivel ezt a rossz kritikát írom, el kezdenék egy egész operát végig játszani; mert nem nagyobb az egész hangszer; másodsor pedig a mi derék székelyünk ezt a kis furcsa jószágot olly művészi tökélyvel, annyi eredetiséggel kezeli, hogy az bizonyosan nem csak minket lep meg, de meglepő lenne bármely idegenre nézve is; és végtére ez egészen a mi saját hangszerünk, a tárogató társa, mely egyszerűsége mellett versenyez a hegedűvel. Bárcsak módját ejthetné a derék székely, hogy Liszt Ferenczhez eljuthatna, akkor tudom bizonyosan, megismerné a külföld, mi az a magyar puszták bodzafa-pacsirtája?

Egy jó új drámát is nyert színházunk e héten Hegedűs „Róma leányában.“ Tartalmát egy római nőnek mesés hazaszeretete képezi. Természetesnek fogja akárki is találni, hogy illyen tárgyról Kakas Mártonnak tréfát csinálni nincsen kedve. A magasztos tárgy sok erővel és költői tüzzel van kidolgozva; — több helyen igazán szép, és megható mondatok vannak benne, a mik nem szóvirágok, de költői eszmék; Cornelia alakja nagy, szép és nemes. Egy megragadó, bár többé nem ismeretes, de mindig nagy eszme van benne megtévesztve; ez elfeledtetni velünk a mű apróbb hibáit.

Kár, hogy első előadását kevés közönség nézte meg. Azt nem tagadhatjuk el magunktól, hogy nagyon elriasztottuk a pesti közönséget s idő kell rá, még újra felmelegítjük azt e műintézetünk iránt; míg a német színház, mely most Pest városáé, szüntelen teleházaknak örvend. Veszik észre ezt a hatást tisztelt lapársaink is, a mit bizonyára egyik sem akart előidézni, s szelidebb hurokon kezdenek a nemzeti színház felől játszani. Multkorai vádunkat mind a „P. N.“, mind a „Hf.“ tettekkel iparkodik megczáfolni, a miért fogadják baráti köszönetünket, csak a „Nővilág“ látja jónak, egy kis gorombasággal fizetni ki a jóakaratu felszólalást, azt állítva, hogy Kakas Márton félrebeszél, midőn ráfogja, hogy ő a közönséget a színházba járásról lebeszéli, mert azt csak egy muszka író tehetné. Én ugyan mondhatnám, hogy a „Nővilág“ márt. 6-i számában ezek a világos sorok olvashatók: „A nemzeti színházról újdonságokat írhatunk ezután is, de nem beszélhetünk róla többé mint egy kegyeletes közügyről, mert azontul, hogy eredeti céljának hátat fordít (?) közös nemzeti ügy lenni megszűnt (!) s csak mint közmulatság színhelyének eseményeiről szólhatunk, mint a melyek valamely magas szellemi célnak se javára, se kárára nem szolgálnak. Van ugyan még drámai személyzet s adnak még drámákat is, de a hol a kilátás megszűnt, s a bukás bizonyosnak látszik, ott a cél már megszűnt létezni.“ — azt is mondhatnám, hogy ezek a sorok semmit sem jelentenek egyebet, mint, hogy a nemzeti színház nem közügy többé s az ittlelvő művészek semmi magasabb cél javára nem szolgálnak, s a mostani drámai személyzet mellett a bukás bizonyos, a nélkül, hogy egy szót kellene hozzá tennem, de miután a tisztelt szerkesztő személyesen kinyilatkoztatta előttem, hogy ő ezek alatt épen az ellenkezőt értette, hogy azt akarta vele mondani, hogy a nemzeti színház ezután is közügy marad, hogy művész tagjai megérdemlik a közönség becslését, hogy az idézett passus más ellen volt intézve, én tehát örömmel megnyugszom ebben a magyarázatban, csak arra kérem, hogy máskor beszéljen világosabban, s ha a lovat akarja ütni, ne üsse a nyeret, mert az nem vétett semmit*), azután meg azokat a muszka literátorokat ne tartsa ollyan nagyon alattunk álló embereknek. Különbben azért jóbarátok maradhatunk.

Kakas Márton.

Irodalom és művészet.

+ (Az „Üstökös“ előfizetési programját) május—augusztusi folyamára már szétküldötte. Az „Üstökösnek“ eddigi jó tulajdonai (péld. hogy jó kedve törhetlen) jövőre is épen és sértetlenül maradnak; sava-borsa ezentul sem fog hiányzani; de hogy mi minden lesz benne, azt a szerkesztő, mint ügyes szakács, előre ki nem találja, megtudhatja azt minden ember két régi forintért.

*) Az indiscretiót lapjaink annyira vitték már, hogy legközelebb csaknem valamennyi pesti és vidéki lapban megtette a körutat ez a győnge élcz; minthogy Sz. és R. most Pápara mentek vendégszerepelni, tehát ha a pestiek jó népszínművet akarnak látni menjenek Pápara. Hiszen Sz. és R. urak igen derék jó művészek, s nagyon szükséges, hogy Pestre visszajöjenek, de már csak kérem szépen a tekintetes újságíró urakat, az itt maradt Hegedűsnét, Szathmárynét, Furedit, Szerdahelyit, Sailágyit s több más kitünő kapacitáit a népszínműnek nem kellene azzal megbántani, hogy őket egyenesen semminek és senkinek nyilatkoztassák. Mintha ezek volna az okai, hogy S. és R. eltávoztak, s most ezeken kellene boszút állani értük!

K. M.

A lap czimképe meg fog ujalni. Szerkesztő figyelmezteti a teljes című publikumot, „hogy a billogot nem nyomják ingyen a lapra, tehát hacsak lehet, jókor fizessen elő.“

— Megjelent Tompa Mihály koszorus költőnk s ihletett egyházi szónokunk „Egyházi beszédei“ nek első kötete, tartalmazván 24 szebbnél szebb tanítást, melyek a mellett, hogy a valódi vallásos szellem buzgalmától át meg át vannak hatva: egyszersmind a költészet legszebb gyöngyeitől tündöklenek. — Hogy igazán jó szónok csak költő, vagy legalább a költészetre fogékony ember lehet, azt ez előttünk fekvő szónoklatok szemmel láthatólag bizonyítják. — A szentirási buzgó protestans lélek mellett mindenütt feltaláljuk ezekben a szelid költészet lelkét is, mely itt a vallásossággal mintegy karöltve jár. — Különösen jelesek az e kötetben foglalt szent beszédek közül a „Téli gondolatok.“ (Solt. 74., 17.), „Mit találunk a természetben?“ (Mát. 7., 8.) „Ajánlatos késelem.“ (Péld. 19., 2.) „Jézus tudománya: tüz.“ (Jel. 13., 13.), és „Mi marad meg, ha az idővel minden elmúlik is?“ (Jób 8., 9. 10.) — Ajánljuk egyházi irodalmunk e gyöngyeit minden keresztényenleg buzgó lelkű olvasóinknak, annál inkább, minthogy e beszédek nem csak elmondva, de elolvasva is építenek. — Kaphatók 1 ft. 65 kron minden könyvkereskedésben.

+ (Virághalmi „Törökvilág Győrben“) című kétkötetes regényt adott sajtó alá, melyre szerző nem előfizetési, hanem csupán aláírási felhívást bocsátott ki. „A szoros értelemben vett történelmet — írja a program — csak vezérfonalul használván, regényem eseményeit s egyéneit hiteles levéltárak kivonatai s okmányaiból választottam, s így sikerült alkotnom egy a nemzet alsóbb rétegeiből vett kor és történelmi rajzot, mely híj esetvonásokban ábrázolja vidékünknek még sokak előtt ismeretlen viszonyait.“ — A két erős kötetű regény ára két forint o. é. Megjelenik augusztus hóban. Az aláírási ívek szerző lakására, Nagy Déme (u. p. Pápa,) legfőlebb május 15-ig küldendők be. — Virághalmi, kinek szép tehetségéről a minap megjelent „Fegyverkovács“ című regénye is tanuskodik, méltán számíthat a közönség rokonszenvére.

— (Hasznos orvosi könyv.) E napokban jelent meg: „A vizgyógyomód“, utasítás a leggyakrabban előforduló betegségek gyógyítására. A szenvedők használatára írta Dr. Siskósy Károly, a budai vizgyógyintézet tulajdonosa. Pest, kiadja Heckenast Gusztáv. Ára 2 uforint. — A vizgyógyomódba helyezett bizodalunknál fogva örömmel ajánlanók e munkát olvasóink figyelmébe már csak azért is, mert társ nélkül áll irodalmunkban, de kétszeres örömmel tesszük azt, miután meggyőződünk róla, hogy míg egyfelől gazdag tartalmánál fogva maradandó becsű mű, másfelől annyira világos és tiszta előadása, hogy bárki is megértheti, s szükség esetén gyógyításra utasítást merithet belőle. — A könyv elején mindjárt az eledelkel, a táplálkozás módjával ismerkedik meg az olvasó, megtanulja, melyek a hasznos, melyek az ártalmas tápszerek, s az életrendben a legjózanabb szabályokat nyeri az iránt, hogy miként tartsa fenn, vagy miként szerezze vissza egészségét. Ezekután szerző a gyógyszerekkel gyógyítás bizonytalanságát, sok esetben ártalmasságát előadva, átmege a vizgyógyomóra, s megmagyarázza, hogy ennél természetesebb, észszerűbb, biztosabb, hathatósabb gyógymód nem létezik. — A II-ik és III-ik részben a víz alkalmazásának számos módjait és a betegségeket adja elő. A betegségek közül, külön kiragadva, egy csoportba állítja a nemi betegségeket. — Ezekután a heveny betegségek rovata alatt 15-, a nők és gyermekek betegségei rovata alatt 8-, az üdült betegségek rovata alatt 9 a lelekvő szervek és ideg bajok rovata alatt 14-féle betegséggel ismert meg. És mindezen betegség leírását annyira népszerűen adja, hogy bárki rájuk fog ismerni, s a szükséges gyógymódot tévedés nélkül fogja kiválasztani. Ajánljuk különösen e könyvet az orvosi ápolást nélkülöző faluk és tanyák lakóinak, a lelkészeknek, kiknek a szép hivatás jutott, ollykor testi szenvedéseikből is gyógyítani hivatott. Minden tanya, minden kis gazdaság udvarán ott van a kut, a legjobb gyógyszertár. E könyvben pedig megtalálhatni az utasítást, hogy miként kell e gyógyszertárt felhasználni.

— (Rákosi László kéri) azon tisztelt irodalom-barátokat, kik az „Alföldi pacsaírta“ első kötetéből néhány példányt voltak szivesek elajánlás végett elvállalni, kegyeskedjenek az elkelték árával a megmaradt példányokat mielőbb hozzá beküldeni, hogy a nála megrendelőknek szolgálhasson a megjelenendő második kötet mellett. — Ez alkalommal szintén szives tisztelettel hívja fel t. gyűjtőit, hogy az előfizetések beküldésével április 25-ig szerencsétlenség, mivel t. gyűjtők és előfizetők névsorát szintén a második kötet mellett ohajtaná közölni. Lakása magyar-uteza 7-ik szám, földszint.

+ (Balogh Zoltán) egy kötet verset fog közelebb közrebocsátani, előfizetés nélkül.

+ (A „Róza Sándor élete és viszontagságai“) című munka Fekete Miklóstól megjelent.

+ (A nemzeti színházban a pesti vakok intézete javára) ma virághársánapján zenészet- és ének-akadémia leend. Még jókor figyelmeztetjük helybeli olvasóinkat ez akademiára; a jótékony célon kívül felhívja a részvétet a gondnal összeállított program is, mely több nem közönséges élvel kínálkozik. A részvevők nevei közül csupán ezeket említjük: Hollósy-L-né, Hegedűsné, Furedi mint énekesek, Jókainé és Feleki, mint szavalók. A derék tilinkós, Nagy Jakab is elő fogja segíteni a jótékony célt. S egy egészen új, legalább Pesten még nem ismert magyar zeneművet is hallandunk, Kéler Béla „Csokonai“ című zenekölteményét, mely az alföld nagy városában már tavai nagy tetszésben részesült s ezuttal Erkel vezérlete alatt a nemzeti színház derék zenekara által fog előadatni. Bizton hisszük, hogy a színház minden zuga meg fog telni.

+ (Suck Róza) atyjával külföldi műtázásra készül. Előbb azonban (april 20-án) egy vidéki hangversenyben veendő részt, melyet Feil Gusztáv zongorász fog rendezni Szirákán Nógrádmegyében, az ottani olvasó-egylet javára.

+ (Meyerbeernek) Párisban közelebb szinrehozott új operája rendkívüli tetszésben részesült. E vig dalmű címe: „A Ploermeli bucsu.”

+ (Bolnai-Bethlen Miklós gróf), jeles tehetségű fiatal színész, mint a „M. S.” írja, e nyár folytán vendégszerepelni fog nemzeti szinpadunkon. Ő jelenleg a párisi konservatoriumban képezi magát.

+ (A bécsi műtárakban) hazai festészetünket csupán Markó a híres tájfestész képviseli.

Ipar, gazdaság, kereskedés.

⊙ (Iparkedvezmény.) Ő Felsőleg legmagasb határozatával jóváhagyta méltóztatott, hogy azon szenttelepek művelése, melyek a magyarországi, erdélyi, horvátországi, szlavonai, temesvársági és szerbvajdasági állam- és alapítványi uradalmak körébe esnek, a diósgyőri koronajóság és a pécskai, lippai, lugosi és facségi, továbbá azon állam- és alapítványi jószágok kivételével, melyeknél a szénbányaművelés kizárólagos joga valakinek szerződésenként át van engedve, az általános bányatörvényben a földbirtokosoknak f. évi október utójáig engedett kedvezményről lemondással a magániparnak már most szabadon kezére bocsátassék.

⊙ (Turfa-bánya.) Nagy-Körösön a gőzmalom-tulajdonosa Dobbs ur felfedezte, hogy a közlegelőnek a vasut melletti mocsáros s süppedékes része gazdag turfatelepet rejt magában. Kutatásra engedélyt nyervén, a nevezett helyen gazdag, kitűnő tartalmu turfabányát fedezett fel, melynek ásatását s gőzmalommal alkalmazását már el is kezdte. A város e felfedezés által gazdag jövedelmi forráshoz jutott s hihetőleg hazánkban még számos község juthatna hasonló jövedelmi forráshoz, ha határát megvizsgáltatná!

⊙ (Harisnyakötő gép.) Egy Hildges nevű mechanikus, hír szerint oly gépet talált fel, mely maga köt. Utóbb még gondolkozó gépet is fognak kitalálni, s akkor, remélhetőleg, több okos dolgot irandunk.

△ (Ekepróba.) A Vidats István pesti gyárában Yull György által készített ekével, márt. 24-én Nógrádban Horpácson próbaszántást tettek. Az eke semmi kivánvalót nem hagyott hátra; igen czélszerű az is, hogy a hasítandó barázda mélységét, szélességét, nem az eketesten, hanem az eketálgán igen pontosan és könnyen lehet szabályozni.

⊙ (Visszabályozás Komárommegyében.) Egy részről, hogy a Nyitra folyóparti lakos, az eddigénél sokkal biztosabb gazdaságot vihessen, másrésztől hogy a Vág folyónak a Dunához való állását rendező szabályzás életbe léphessen: a Nyitra vizét, Komáromnál való beömlése helyett, a nagy Dunába vezetik Almásznál s e terv kivételét Komárommegye 1857-ben kezdte meg. Hogy a Nyitra ez új medre elkészüljön, 10,000 folyó ölnyi ásást kell tenni. A munkának nehezebb s illetőleg feltételes része készen van. Az illető birtokosság e szabályzásnak csak azért is örülhet, mivel egy olly hold földszabadítása, mely nyárban is ki van téve az árvíznek, 1 ft. 50 ujknál nem fog többé kerülni.

+ (Angolországban olly gyapju szövetet készítenek,) melyen a víz át nem hat, hanem lehull róla mint a kéneső. Kik nagyon mélyen szoktak a kancsó fenekére tekinteni, próbálják meg e kelméből öltönyt varratni, talán nem áznak el benne.

△ (Japán gőzhajó.) A japánok, a chinaihoz hasonló s szomszédos ország lakosai, a chinaiakkal ellenkezőleg, az európai polgárisodás elől nem zárkoznak el, hanem azt tárt karokkal fogadják. Készítettek már vasutat, távirót; legközelebb pedig, azaz febr. 11-én Macao öblében egy japán gőzös, a „Nippon” vetett horgonyt, mely Japánban a hakodadi hajóműhelyben épült, gépe amerikai mű. A hajón mind japánok ültek, az új japán császár egy fiatal rokona kíséretében, csupán a gépész volt amerikai. Ez esemény igen jelentékeny pont, Kelet-Ázsia polgárisodásának történetében.

△ (Borherkedési s szőlőművelési társulat) alakításáról gondolkoznak a székesfehérvári gazdák. Soha se gondolkozzunk ollyan sokat, hanem fogjunk hozzá minél előbb.

△ (A könnyű fehér bornak) van eddig legnagyobb kelete Németországon. Sveiczbán a háboru félelme pangásban tartja a borherkedést. Aradon 5—600 akó közönséges hegyi bor kelt el a mult heten 6¼—6½ fton akónként. (B. L.)

+ (A kamatláb a jelszólogos kölcsönöknél) hír szerint főlebb fog emelgetni, miután a birtokosok napról napra nehezebben jutnak 5%-os kölcsönhöz.

⊙ (A bécsi ingatlansági társulat) Magyarországon igen tetemes földbirtokot szándékozik összevenni, s aztán azt nyugatról jövő települőknek adni.

Közintézetek, egyletek.

△ (A magyar Akadémia) apr. 11-én tartott term. tud. oszt. ülésében Nendteich Károly székfoglaló beszédét tartá, melyben a természettudományok szelleméről s befolyásáról az emberiség fejlődésére, értekezett. — A titoknok olvasta Fest Vilmos illy című előadását: az első kötéglaut Somogy megyében. 1857-ben a kaposvár-kanizsai községény vidéken átvonuló államvasutvonal legrosszabb részét Inke helység mellett kötéglával kirakni kezdték. Ez ut darab már 5 hó óta át van adva a közlekedésnek. E vidéken az illy ut mér-földenkint 100,000 fttal jó kevesebbe, mint ha azt kőből csinálják. Jelenleg a Nagy-Kanizsán át vivő országotat rakják ki kötéglával.

⊙ (Zenede.) A budapesti hangszegyesületi zenede utóbbi közgyűlésén végbement az egyesületi hivatalnokok és az igazgató bizottmány meg-

választása. Elnök b. Prónay Gábor; alelnök Asztalos Károly; igazgató Mátray Gábor; aligazgató Bräuer Ferencz; főpénztári előljáró Weisz B. F.; pénztárnok Barabás Antal; ügyvéd Barabás Dániel. Választmányi tagok gr. Almásy György, gr. Andrásy Manó, Blas Móríc, Elischer Boldizsár, gr. Festetics Leó, Fleischl Dávid, Gombos Bertalan, Hunyady János, Hupf, Ágoston, Inkey József, gr. Karácsonyi Guido, Kera Jakab, Klözel Jakab, Kubinyi Ágoston, Mátray József, Meszner József, Mildner Ferencz, Monaszterly István, herczeg Odescalchi Gyula, Patachich Károly, Pentsch János, Pompéry János, Ráth József, b. Révay Simon, Rózsavölgyi Gyula, Röck Konstantin, Szabó Béla, Szabó József, Szántóffy Antal és Szekrényessy József.

— (Az „Anker” életbiztosító társaság) kölcsönös tulajdonú társulatának aláírói mult hó 30-án tartották meg Bécsben első közgyűlést, hogy megválasszák maguk közül azon 9 tagot, kik a társulatok felügyelői bizottmányát képezendik. — Miután a gyűlés magát megalakultnak nyilvánítá s gróf Almásy Móríc ő excja mint elnök a titkos szavazás utjun megválasztott dr. Bach Ágostont titkárnak, gr. Nákó Kálmánt és Wiener Edét pedig vizsgálóknak kinevezte, következő urak választattak az első három évi időszakra a felügyelő bizottmány tagjaivá, u. m. gróf Almásy Móríc cs. k. val. b. t. tanácsos, kamarás és birodalmi tanácsos; dr. Bach Ágoston cs. k. jegyző; dr. Elts Frigyes Lajos udv. és tvszéki ügyvéd; Sprinzensteini gr. Hoyos Ernő cs. k. kamarás; Klein Albert földbirtokos és gyárnok; nagyszentmiklósi gr. Nákó Kálmán cs. k. kamarás; Wänzel Ferencz gyár- és földbirtokos; Wiener Ede bankár; Winterstein Móríc polg. selyemkereskedő.

△ (A pécsmegyei tanítók és éneklők [kántorok] nyugdíjintézete) bevétele 1858 alatt 4621 ft. 26 kr., kiadása 3116 ft. 3 kr. s így maradt a pénztárban 1859-re 1505 ft. 23 kr. készpénzben, mihez hozzászámítva a kötelezvények értékét is a pénztár 15,200 fton s 38 kr. p. p. bir. Ez egylet 1858-ban már 1307 fton adott ki nyugdíjazásokra. Ohajtjuk, hogy az egylet minél előbb nagyra gyarapodjék; a községek csak köteletséget teljesítenének, ha adakozásokkal gyamolítanak.

⊙ (A Hevesmegyei gazdasági egyesület) teendői ez évben számosak és nem a legkönnyebbek közé tartoznak. A szervezés folyik, a tisztviselők megvaunak erősítve, az igazgatóság szakosztályokra vált s a szakelnökök mindegyike tartott már szervezési ülést, sőt némelyik már érdemleges tárgyalásokba is fogott. Így a kertészeti osztály Gyöngyös városától egy 8 holdas telket eszközölt ki, melynek körülkerítéséhez fog s még ez őszön megkezdte bent a munkát. A közigazgatási osztály az országos egyesület által előterjesztetteket a magáévá tette s kimondá a végzést, hogy szóról szóra elfogadja a dohány, hitel, mezei rendőrség stb. kérdésekben intézett föliatok értelmét s küldi föl a hatósághoz ebbeli kérelmeit. A földművelési, állattenyésztési szakosztály is ülésezett. Az egyesülés a Jász-kun-területtel a helytartóság jóváhagyása alá lön bocsátva. A május 22., 23. és 24-én végbemenendő kiállításra igen szépen jelentkeznek a küldők. Az alig pár száz taggal megalakult egylet ma már közel 600 tagot számlál. Az egylet pénzügye jó lábon áll; a kiállítás azonban meghuzza majd kissé. Az egyesületi kertet övedző kemény léczfakertés famunkáját b. Beuszt Ódön másodelnök saját fűrész-malmában készítetteti s 1500 fnyi árát három év alatt egyenlő részletekben fogadja el. — Van azonban az egyletnek vagy 60 részvényes tagja, ki még maig sem fizetett be!! Rendes igazgatósági nyilvános ülés minden hónap első hétfőjén van. Jövő május 22-én közgyűlés lesz. (P. N.)

△ (A nemzeti színház nyugdíjintézete) alapjának növelésére a lefolyt évben 685 ft. 18 kr. pp. és 584 ft. 54 kr. ujp. és 6 darab cs. arany, mi összesen 1300 ft. 10 krt ujp. és 6 db. aranyat tesz ki.

Balesetek, elemi csapások.

+ (Tűvészek a Rábaközben.) Beledben a Rábaköz nyugati részén m. hó 15-én vigyázatlanságból tűz ütött ki, a nagy szél következtében alig egy óra alatt a katolikusok és evangélikusok temploma, lelkészeik laka, ezenfelül 102 ház s 26 gazdasági épület lettek a lángok martalékává. A falu egyik nagybirtokosa galanthai gr. Eszterházy József, a mint a szerencsétlenségről értesült, nemeslelkűleg azonnal száz mérő gabonát méretett ki a szerencsétlenek számára, ezenkívül pénzzel és minden egyébvel készen volt segélyökre. — Mult hó 30-án pedig Szili-Sárkányt látogatta meg a sors hasonló borzasztó csapással, melynek következtében mintegy 60 család maradt földél nélkül. Mindkét faluban néhány ház biztosítva volt.

△ Harthán legközelebb 62 ház égett le, ezek közül 17 az első magyar általános biztosító társaságnál volt biztosítva, mely a kárpótlási összeget az első lefelé induló gőzhajóval már el is küldte.

M i n j s á g ?

△ Bartakovics Béla egri érsek ő nmlga T.-Roffon kath. iskolát alapított, s a tanodaház hasznbéréhez 30, a tanító fizetéséhez pedig 120 pftot ajánlott.

⊙ (A pesti takarékpénztár), apr. 11-én tartott közgyűlése határozata folytán, jótékony czélokra 5082 ujt. lett elrendelve. Ezek közt van a nemzeti színház folyó szükségére adandó 1000, a komáromi égetteknek 300, a soroksári égetteknek 315, a nemzeti színház nyugdíj-intézetének 535 ft., a nemzeti muzeum kerítésére s az árkádkra 525 ft. Vajha a hazában létező minden takarékpénztár és egylet aranylág ennyi adományban részesítne nemzeti közintézeteinket.

+ (Gr. Lásár Kálmán) a szebeni természettani társulat tagjává választotta.

— (Gyürky Antal, a „Borászati Lapok“ szerkesztője,) a szőlőszet, borászati, különösen pedig a borizlés, borpiacok, és összeköttetések kiismerése érdekében Európát beutazza. Először Lengyel- aztán Poroszországot, Német-tartományokat, Szeiczot, Francia-, Spanyol-, végre Törökországot utazza be. Már utban van s érdekes statisztikai adatokat gyűjt a szőlőszeti, borászati és kereskedelmi ismeretekről, mi borászatunkra nézve fontos eredményű leend.

+ (A nemzeti múzeum) f. hó 18-án fog ismét megnyitni a közönség látogatásának. Egész a jövő fűtés idejéig hétfőn a régiség- és ritkaságok, osztoztókön a természetiek tára, kedden és szombaton pedig a képtár lesz nyitva d. e 9 óráig. — Eszmelánczolatnál fogva eszünkbe jut a múzeumi park, melynek csinítása nagyon lassan halad előre, természetesen költséghiány miatt. Vajha lehetne valahogy a dolgon segíteni! Nagy baj az, mikor az ember legjobb sétája közben kénytelen haza menni, hogy magát kissé kinyugodhassa. Az a pár oda hengerített kő, mely ülőhelyül szolgál, kevés is, meg nem is áll a legjobb helyen. De a mint halljuk, legközelebb tiz padot raknak ki öntött-vasból, hogy az igen érezhető hiányon legalább némileg segítve legyen. A kényelemnek nagy hátrányára szolgált tavál az is, hogy a parknak csak egyik ajtaja állt nyitva. Reméljük, hogy e bajon is segítve lesz az idén, annál inkább, mert pénzbe nem kerül elhárítása.

+ (A kertészeti egyesület) az idei löverseny alkalmával bált rendezend.

+ (A városiigeti tavon) ismét láthatni két hattyut. Az újdonságok már évek óta eregették rá a hattyukat, de ezek nem fehérek, hanem csak amolyan látatlanszínűek voltak. Nem hattyu volt az, hanem hirlapi — kacsa.

+ (Carré lovarda-igazgató) f. hó 9-én a pesti bölesőde javára rendezett előadást. Hanem abból az utolsó előadásból, melyet f. hó 11-re előre hirdetett, semmisen lett. Azaz, hogy megtörtént biz az szokás szerint, csak-hogy aztán másnap meg újra kezdte. Már ez így szokott lenni a „művész“-világban; kétszer, háromszor is ijesztgetik az embert, hogy ekkor meg ekkor lesz az utolsó előadás; mikor aztán az illető úgy tapasztalja, hogy a publikum nem ijedt meg oly nagyon, mint „Samu a nadrágtól“, hát csak itt marad tovább is, gondolván magában: hogy ilyen nyulatlan szívű, rettenthetlen publikum mégis csak megérdemli azt a szíveséget, hogy mulattatására valamicskével tovább itt maradjon. E szíveség aztán rendszerint csak akkor szűnik meg, midőn a közönség elég szívtelen kezd lenni, éreztetni az illetővel, hogy „a jóból kevés is elég.“ — Carré lovardájában mintegy 10—12 nap óta „Felice Napoli“ a híres akrobata vendégszerepel, ki ügyességének kitűnő jeleit adta. Többek közt bámulatra ragadta a közönséget az, hogy több mint félujnyi tömör vasrudat (kettőt egymásután) nehányszor balkarjához ütven, e műtét által azt úgy elgörbítette, hogy mintegy 35—40 foknyira hajlott el előbbi egyenes irányától. Edzett idegekkel kell annak birnia, ki hasonló vad mutatványokban gyönyörködni tud.

+ (Léván kasszinó alakult.) Az alapszabályok felsőbb helyről megerősítve a napokban leérkeztek.

+ (A rozsnyói kasszinóban) nem csak olvasnak, hanem hetenkint kétszer szépirodalmi és tudományos felolvasásokat is tartanak. E dicséretes törekvést más kasszinóknak is figyelmebe ajánljuk. Ugyanott az elenyészett kisededovóda is új életre kezd ébredni.

+ (A kolozsvári színház igazgatását) ha Erdély hazafias törekvéseinek sikerülend azt állandósítani — írja a „M. Sajtó“ — László József jeles veterán színészünk veendő át.

△ (A jobbágyok fölszabadításának hivitelére) az orosz kormány, hir szerint, 200 millió rubel kölcsönt szándékozik fölvenni.

+ (Helgerald württembergi nyomdász) 160 siketnémát képeztetett ki betűszedőknek, kik igen jól felelnek meg hivatásuknak.

+ (A magyar tánczra vonatkozólag) ezeket olvassuk a „K. Közlöny“ egyik utóbbi számában: „Miatán a tisztelt gr. Fáy István ur a „Vas. Ujs.“ közelebbi számában kikel a mostani korcsos kör- és koszoru-tánczok ellen, s ajánlja, hogy „járjuk el a régi toborzót sarkantyusan, tánczoljanak a nők s férfiak karikában, s ezalatt közből egy járja el a solot,“ eszünkbe jutott nekünk is a tánczról beszélni. Udvarhely mellett egykor egy főrangu uri háznál valánk, a helybeli székelyek tánczáról volt szó. A szíves háziur kíváncsiságom kielégítése vigett rögtön udvarába hivatta a helység válogatott ifjait s leányait, egy pár zenész kíséretében. A táncz egy tágas teremben folyt; a legények egy része sarkantyusan volt, gondoltam, hogy a sebes forgás közt kárt teend a sarkantyú, de azt épen nem reméltem, hogy a legsalonképesebb tánczot látandom. Igen, igen, nem kell a magyar tánczot csinálni, megvan az a népnél, a hogy bármely salonban eljárhatni. A legények jobb kézzel a hölgyek balkezét fogták és körben tánczra keltek, gyakran és egyszerre fordulva az előtánczos után; midőn a tánczrakelő láncz egy karikává összeért, vagyis midőn az előtánczos az alakuló körben az utolsóhoz ért, akkor az előtánczos ujan befördította a leányt, s ott heves kettőtáncz folyt, mialatt a többi tánczos folyvást egy körvonulást tartott a tánczoló pár körül. Végre a pártánczos helyreállt, s akkor a második pár karikázott be a közepe, s járta benn a pártánczot, míg így utoljára mindenik kitánczolta benn is, künn és a magát. — E tánczot rögtön életbe lehetne léptetni salonjainkban; nem kell hozzá tánczmester, a mely társaság csárdást tud tánczolni, azonnal alkalmazhatja ezen rendszert, mely által el van kerülve az, hogy a férfiak lába a bonyolódások közt a hölgyek öltözékét összekuszálja, a mi a teljesen szabályzatlan csárdások szereplését a salonokban igen nehezíti most.“ — Örülünk, hogy gr. Fáy Istvánnak a magyar tánczról irt cikkje nem kerülte el a figyelmet. Reméljük, hogy minél többen fognak találkozni, kik a megpendített szép eszme kivitelére az illető körökben közreműködendnek.

+ (Hogy „főzte le“ Ujfalussy vidéki színiigazgató az egrieket?) Ujfalussy társulata Egerben működve, mint a „Hölgyfutár“-nak írják, gyenge volta miatt nem igen dicsekedhetik valami fényes fogadtatással. Az igazgató végre megsokalván a folytonos részvétlenséget, midőn egy valakivel épen e tárgyról beszélgetne, többek közt így szólt: „Hanem lefőzöm az egrieket, vigyázzanak rá!“ Végre a lefőzés rettegett napja elérkezett. A „Tiszaháti libácskát“ adták, melyben Ujfalussy Zabfalvi szerepét játszta. Játékközben kérde a bárónt: „Látták-e nagysádotk a „Profétát,“ az isteni Profétát? ... Nem? ... Oh az felette kár! ... Bécsbe vagy Pestre kell menni, hogy az embernek fogalma legyen valami nagyszerűről. A mi szép, jó, tökéletes van, azt csak Pesten találhatni — a vidéki nem ér semmit. Lám például (s ekkor a közönséghez fordult) *„mig pesti vendég volt itt, a színház mindig tele volt, és most? — üres!“* Ujfalussy társulata vija ki „az egri nevet,“ s akkor bizonyára nem lesz kénytelen, hasonló rögtönzésekre folyamodni.

△ (A tordai olvasó nőegylet) jövedelme növelésére, május 1-én női munkák kisorsolásával egybekötött tánczvizalmat fog rendezni. A beléptidij 50 kr. ujp. Ugyan Tordán takarékpénztár létesítésén munkálódnak.

— (Egy példája a magyar köznépi szellemi fogékonyságának.) Vaálból (Fehérm.), vesszük a következő örvedetes sorokat: Nem kis lelkiörömmel tapasztaljuk földmivelő népünk közt is már a szellemi előhaladásnak majd-majd lángra lobbanó eleven szikráit. Iskoláink, olvasó-társaságaink szaporodnak, javulnak, de iskoláinkon kívül is, hol az olvasó-társaság könyvtárában létező tanulságos népkönyvek, hol az újságlapok olvasása, nem kis behatással van a nép elmetisztulására. — A mit ez évtizedek elkezdtek is a szellemi mivelődésre nézve köznépkünk közt, ohajtjuk szívünkkel, hogy a jövő évtizedek, emelhessék azt a tetőpont felé mindnyájunk lelki hasznára, boldogságára és üdvösségére. — Ezen köznépi mivelődés, keletkezik némely-lyekben a mások példáját látva, némelyekben a velők született természeti ösztön által, mely csak eszközöket várt, hogy munkálhasson a lélek. Illyen eszközök pedig az olvasó-társaságokban gondosan őrizett népkönyvek, és az érdekes újságlapok. — E tekintetben ki akarok emelni ezennel városunkban egy szenvedélyes olvasni, tudni és épülni vágyó becsületes ref. polgár szellér lakost, kinek neve Keresztes István, ki nem akarja, hogy lelkitehetségei örök éjszakában és homályban tespedjenek, hanem több polgártársainak is például, jókor reggel felkél, s minkelette munkára menne, Istenhez felszálló buzgó fohásza után veszi a becses s tanulságos Vasárnapi és Politikai lapokat, s miután azokból épületesen olvasgatott, lát Istentől kiszabott kézimunkájához. — Isten éltesse ez épülni szerető honfitársunkat s szívből ohajtjuk, hogy üdvös igyekezetével s példaadásával varázsoljon többeket is a sötétség kopár szikláit közül a lelkimivelődésnek kies, világos, zöld mezejére. — Isten éltesse a Vasárnapi s Politikai lapokat, és minden jó lelki s szellemi munkáit. — Mi pedig ezután is, ha az Ur akarandja és élünk, mindenkor olvasni s előfizetni akarunk. — (A mi gondunk pedig legyen mindenkor, ez ébredező jó szellemnek folytonos hű ápolása, a mely elvezesse ez életrevaló népet oda, a hol a miveltség és jólét áldásait osztják. Szerk.) — Obernyik László, ref. tanító.

— (Magyar színész-társulat Ujvidéken.) Egy alvidéki levelezőnkől apr. 8-ról e sorokat vesszük: Levelem tartalmául ezuttal nem falunk állapotát választám, hanem a tőlünk két mérföldnyire fekvő Ujvidékről akarok néhány szót szólani: ugyanis f. hó 6-án dolgom levén ott, a mint elfordulok egy sarokháznál, látom, hogy ki van ragasztva „Ma adatik „Csikós“ népszínmű 3 szakaszban.“ — Mi az egek csodája? gondolám, hát itt magyar színészet üte fel sátorát, e többnyire szerb lakók közt? s úgy volt, mert itt csakugyan Pázmán Mihály társulata működik. Kíváncsi voltam, mind a darab előadására, mind pedig a közönség megjelenésére. Eljött a hét óra s a mint beléptem az igen nagykiterjedésű terembe, mely színháznak van szentelve, oly szép nagy közönséggel találkoztam, hogy majd azt kellett hinnem, miszerint egész Ujvidéket magyarok lakják. — Bizony bizton tanulhat tőle sok nagy magyar város. Az Ujvidéken megjelenő „Kreislatt“-ban azt olvassuk, hogy régóta nem élvezték az estéket úgy, mint mióta Pázmán társasága működik ott. E társaság tagjai, kik a közönség tetszését leginkább megnyerték: Nagy, Sipos s Makai, s nők közül Keletiné, ki Rózi szerepében gyönyörű hangjával annyira elragadta a közönséget, hogy dalolása alatt nagy éljenzésre riadt. Makainé, Szigetváriné s Döméné a részeg asszonyokat a legjobban adták. — Az öreg csikóst Márton, Pázmán adta, ki úgy hiszem, nem várja azt, hogy én dicsérjem, minthogy külön tollra is érdemes az enyimmél. — Itt tartózkodásuk azonban igen rövid, csak virágvasárnapig lesz, a mint hallottam, mely rövid idő alatt is a közönség kényelmére az igazgató bérletet nyitott 8 darabra. — Az előadott darabok, melyekről dicsérőleg beszélnek: „Vén bakancsos és fia,“ „Brankovics György,“ „Vak Béla király“ s „Szökött katona.“ — H.

○ (A jégverés elleni biztosítás ideje) megérkezett s erre hirtetéseink közt eleve figyelmezteti is a közönséget az első magyar általános biztosító társulat, melynek majd minden kissé nagyobb községben található ügynökei, az ismert jutányos feltételek alatt, elfogadják a biztosítást. Hogy mily ropant károkat szokott tenni hazánkban a jégverés, azt a hirlapokban minden évről gyászosan följegyezve találjuk. A gazda megmíveli nagy fáradsággal, költséggel földjeit, melyeknek terményéből várja háza, családja eltartását; de jó egy jégvihar, elveri a termést s ő jövedelem helyett kölcsönt kénytelen fölvenni, mely a jövő évek bevételeit előre fölemészti. De hátha a csapás a jövő évben is ismétlődik? akkor kész a tönkrejutás. Mind e bajnak elejét lehet venni a jégverés elleni biztosítással, mire most hála Isten, igen jó alkalma van a gazdának; mivel az első magyar általános biztosító-társulatnak, mint mondtuk, majd minden kissé népesebb községben van ügynöke.

△ (A *teplíci fürdő Trencsinnmegyében*) tetemes változáson, illetőleg csinosodáson ment át. Birtokosa b. *Sina Simon* ó exója, miután az előbbi vályogból épült, szalmafedélű házak légték, helyettük szilárd anyagból tűzbiztos házakat emelt. A kisebb épületek közt egy kétemeletes nagy szálloda emelkedik, kávé-, ét-, olvasó-, táncz-teremnek, s több mint 40 fényesen burtozott lakszobával s szép kerttel. Ezen kívül van ott még egy másik fogadó is, s egy park közepén nyári színház.

⊙ (Nyilvánossági jog.) A pozsoni rabbinatus iskolája magas bocsátványánál fogva nyilvános intézeti jogot nyert és egyszersmind utasítva van, mikép gondoskodhatik az erre alapított katonaságtól fölmentés visszaélései ellen. Fölügyelő-biztosul a pozsonyi polgármester és cs. k. tanácsos Kampfmüller jelölteték ki, és ő az intézetet vezető fő-rabbinokkal a katona-szolgálat korába eső intézeti tanulók közül csak azoknak bizonyítványait fogja láttatni, kik már 6 évig járnak az intézetbe és eredménynyel végzik tanulmányaikat.

— (Egressy utáni vágyak a vidéken.) Eperjes, április 6. A Vasárnapi Ujság 14. számában azon hirt olvastuk, hogy Egressy Gábor legközelebb S.-A.-Ujhelyt is meglátogatja. E hír hármias hatása; szomorító, örvendeztető, irigységet gerjesztő. Szomorító, mert Egressynek körutazása eszünkbe juttatja a közte és a nemzeti színház között történt meghasonlást, s ekkor sajnálattal telik el az önzéstől ment kebel, hogy Thalia magyarhoni főegyházát egyik főpapja odahagyja, nem tekintve mindazon káros következményeket, mellyek az említett nemzeti intézetre háramlanak abból, hogy egy megüriült hely, minő Egressy, betöltetlen marad. Örvendeztető azonban Egressy körutazása azért, mert a Vasárnapi Ujsággal erősen hiszszük, hogy Egressy nem sokáig fogja nélkülözni azon színpadot, mellyhez őt annyi sok évi kedves emlékek kapcsolják s visszatérni, s mindamelllett — hála az égnek — valahára a vidéknek is jut valami a jóból, s napról napra jobban kezd valósulni, hogy a nemzeti művészetet a vidékkel is megösmertetik annak fölkezt papjai, és segédkeztet nyujtanak a finomabb izlés terjesztésére, a nemzetiség fentartására. A mi pedig az irigységet illeti, melly bennünk támad, ha olvassuk, hogy Egressy Ujhelybe jövend: mi tagadás, hogy bizony rosszul esik, hogy épen mi árva Sárosmegyeiek nem részesülhetünk azon élvezetben, mellyet egyedül Egressy Gábor játéka nyujthat? De majd azt találja kérdezni valami fő-fő magyar ember, hogy: „hát annak a görbe felföldnek is kell magyar színész, és plane Egressy?“ — No, már erre az igaz, hogy nem felelnék, hanem azt mondanók: „menjen amice Ujhelybe, s majd felel helyettünk Hetényi József.“ — Igen ám, Hetényi igazgató ur legjobban felelhetne e kérdésre, s épen azért, mivel ő az, ki egy igazoló felelettel szolgálhatna, vártuk is tőle, hogy majd megtraktálja a közönséget, de biz az csak a pusztá igéretnél maradt (mézes madzagnál), se Egressy, se más confect nem került az asztalra. — No, de minek is a jó gyomornak holmi válogatott czifra étel? — minek oda Egressy, a hol nélküle is jól megy a Geschäft? Igaz, biz az, minek?! ne legyünk gourmandok! — Szépen állunk, de semmi baj; majd küld a jó Isten hozzánk is egy igazgatót, a ki nem csak szóval, de tettel is fogja méltányolni tudni a nemzetiséget és művészetet méltányoló közönség kifáradhatlan pártolását. — Tisztelt szerkesztő ur! kérem, ha e sorokat nétalán kinyomatná, rejtse el lapjának leghátsóbb zugába, nehogy Hetényi ur valamikép reá akadjon, mert vagy ő eltalálna pirulni, vagy a közönségnek soraimba foglalt vádját meghazudtolhatná, s akkor én kénytelenitném szégyelni magamat. *) M—i.

+ (Irói tiszteletdíj Párisban.) Lamartine Mirés urtól, a „Constitutionnel“ kiadójától 60,000 frankot kölcsönzött, s zálogul egy új regényét adta át Mirés urnál olly kikötéssel, hogy ha Lamartine a kölcsönt még ez évben vissza nem fizetné, a hitelező a zálogul letett regényt jövő év elejével a „Constitutionnel“ tárczájában közölhesse. Most a párisiak zúgolódnak Mirés ur ellen, hogy csufosan üzérkedett, s olly potom (!) áron kívánt Lamartine regényéhez jutni. Mégis csak jó írónak lenni — de nem mindenütt.

+ (Párisban a temetőnek) felsőbb rendelet szerint nem szabad a város belterületén lenni; most a város szélesítése miatt az új temető az eddiginél még kiebb esik. Hogy azonban a temetkezés a lakosságnak annyira terhére ne essék, a kormány jónak látta az új temetőt a várossal egy vasutvonal által összekötni, mellyen a halottak ezután szállítandók lesznek. — Még megérjük, hogy a másvilágra is vasuton mehetünk.

△ A fáradhatlan munkásságáról ismert tiszt. Szabóki Adolf urat, a pesti kath. legényegylet elnökét apr. 8-án érzékeny csapás érte, 71 évet élt édesanyja szendergylvén el az Urban. Szolgáljon vigasztalásául azon érzékeny részvét, mellyel e gyászhiert olly sokan fogadják.

⊙ (A pozsonyi országos vásár), melly apr. 4-én kezdődött, általán gyenge volt, pedig ez szokott minden évben a legjobb vásár lenni. Tán a folytonos eső miatt is volt olly kevés vevő, hogy a kereskedők az utiköltséget sem vették be. A bornak igen jó kelete volt; ellenben a gabonavásár szót sem érdemel.

△ (Az aradi virágvasárnapi vásár), a szép időjárás daczára csak a nagykereskedésre nézve volt némileg kedvező; a fizetések s áruforgalom fölülmulta a várakozást. A részletes kereskedés pangott. A szez ára csökkent s apr. 8-án 29 pkrjával alig talált vevőt, a törköly-s szilvapalinkát nem keresték, a bornak sem akadt vevője.

⊙ (A nagykihindai vásárelnökség) közhírré teszi, hogy az ápril 24-re eső vásár, a husvétii ünnepek miatt, ez évben május 1-én leendő megtartva.

*) Az eperjesiek epedése Egressy után igen tiszteletreméltó, de Hetényit, ugylát-szik, nem érheti vád, mert midőn ő Eperjesen működött, akkor Egressy még szerződött tagja volt a nemzeti színháznak, s talán el nem távoztatott. Most azonban szívóból ohajjuk Eperjes közönségének ez élv lehetőségét. Szerk.

— Prückler József ur, pesti pékmeester a kecskeméti kapu mellett, ki nyilatkozatát előttünk, hogy azon tréfás választ, melly a V. U. mult számának „Nyílt tér“ rovatában „Válasz a Kétgarasos Ujságnak“ czim alatt megjelent, nem ő írta s küldte be e lapokhoz. — Kérjük annilfogva a kérdéses levél íróját s beküldőjét, hogy némi felvilágosítás adása végatt magát e lapok szerkesztőségével érintkezésbe tenni sziveskedjék. Szerk.

Levelezés.

Alsó-Kubin (Árva), mártiusban. (A hasa legészakibb pontján a közszellem örvendés jelei. Kórház; könyvtár; jótékony nőegylet.) Ha a jámbor olvasót ez a káros nagy világ ragályos emészthetlenségével a fuladásig tikasztotta, nem fog tán rosszul esni, ha találhat akárhol is egy szigetet, mellynek tiszta légkörében keble enyhet, lelke nyugtot lel.

Elvezetem, ha tetszik.

Édes hazánk legészakibb szögletén, a Kárpátok havasai s bércei egyik viritőbb völgyében — távol a nagy világ zajától — nagy fényétől, nagy föltjától, — kiesén mint egy kis Arkádia, pongyolán fürösztve lábait a sebes Árva hullámiban, — ott fekszik Kubin — előbb Árvamegye közönségének — most Árva, Thuróc és Liptó Themisének székhelye, alig másfél ezernyi népességével, s néhány ós magyar család lelkes ivadéka lakta vidékével.

Tekintsünk be kunyhóiba, mert házai alig vannak, s ott találjuk kisebb-nagyobb mértékben mindenütt az odaillő szerénységet, s ennek, ha nem is épen mindig egészen áldásos, mert néha egy kis indolentiával rokon, de általában mégis vajmi becses testvérét — a megelégedést.

Tekintsünk szét ez alacsony viskókba szorított ugynevezett „magasb körökben“ is, s nézzük, miként érdemlik ki a szív s lélek ferditlen miveltségével ama fokot, mellyet a polgári társadalomban elfoglaltak. — Itt fogunk először is látni egy társulatot, mellynek élén *Nozdrovicsky Gyula* a szenvedő emberiség földi terheinek enyhítésén izzad és fáradoz, melegen karolva fel az árvamegyei rendek nagylelkűségéből ezeltől 25 évvel szülemlett kórházi alapítványának még nagyon sok pártolást igénylő ügyeit s ernyedetlen buzgalmu működésével immár tetemesen gyarapítván is azt.

Amott ismét látunk egy terjedelmes együletet, melly a néhai *Csaplovics Lőrincz* által Árvamegye rendének hagyományozott mintegy 60 ezer kötetnyi könyvtár fentartására egyesült, és melly e mellett *Szontagh Dániel* hazafiúi buzgalma, fáradhatatlan tevékenysége s ügyes vezérlete alatt megértve magasb hivatását, közgyűléseiben a tudományok különböző ágaiból kidolgozott előadásokat is tart, s felébresztvén ezáltal körében s körén kívül a szunyadó erőket, megmutatja a világnak, hogy a nagyszerű ajándokot, mellyet Istentől és a nagylelkű hagyományozótól nyert, még is akarja érdemelni.

Amott ismét találunk egy társaságot, melly 1857-ik évi mártius 6-án a vendéglő teremében ujjong, csapong, ugrál, tánczol, míg künn az utcán éhen, szomjan, félmeztelen koldulgatva, s már a bűn ösvényére is vetemülve ott hemzsegett az emberiség botránnyára a szülőtlén, vagy eltasztott 9—12 éves árva gyermekeknek egy egész serege. — De azok tánczolhattak, jó engedélyük volt reá, a legjobb, magától az Istentől.

Mert ama gyermekek másnap már mind felruházva, ápolás, nevelés és gondviselés alatt állottak. S ez érdem övék volt, kik maguknak azt az 1857. február 6-án kibocsátott aláírási iven szereztek.

E társaság férfait 1857. június 6-án ismét együtt látjuk, búsan ülni le egy hosszú terített asztalhoz, búsan, mert bucsuebéd volt az, szentelve egy távozó jó barátuknak, ki ama szerencsétlen gyermekek mellett buzgóbban fáradozó egyike volt, s öröm sugárzó derült arcczal kelni fel attól, mert a távozó barát érdemeinek ama szerencsétlenek számára ezuttal ujjal aláírt öszveggel olly emlék lön emelve, mellyel nemcsak az elválók szellemi együtt maradása, de a jótét elhintett magvának csirája s gyümölcsözése is biztosítva lehetett. És biztosítva lett — mert:

Kubin lelkes hölgyei folyó évi mártius 1-ső és 3-ról kibocsátott meghívási és aláírási iven programja szerint ama szerencsétlen árvák eddigi öszves pártolóinak tiszteletére, de leginkább azok ápolói-s nevelőinek megjutalmazására néhány, az ügy szentségének hódoló zenekedvelők segítségével, mártius 7-én egy zeneestélyt rendeztek, és ez alkalommal azon ott felhozott indítvány, hogy a fenemlített három rendbeli aláírási iven alapján bejött összegből a gyermekek ellátása s a nevelők tiszteletdíjazása után felmaradt 114 ft. 27 1/2 pkr. további kezelése egy, még ugyan nem létező, de Kubin s vidéke felhívandó magasztos keblű hölgyeiből minden kétségen tul azonnal megalakulandó jótékonyági nőegyletnek adatnék át; a jelen volt aláírók által elfogadtatván, a tüstént felhívott hölgyek által pedig a nekik mindjárt írásban is előterjesztett alapszabályok nemcsak elfogadtatván, de alá is íratván, — alakult Kubinban egy *jótékonyági nőegylet*, mellynek célja: a) a minden oldalról elhagyatott gyermekeket; b) a szintilyen aggokat és betegeteket ruházattal, nevelőkkel s ápolókkal ellátni; c) az utóbbiakat jutalomdíjakkal, — és d) 12 havi törlesztésre kamat nélkül adandó kölcsönökkel, — e) a gyermekeket pedig pótlólagos ruházattal ösztönözni, — s végre f) a mennyire ereje engedi, működését a koldulás megszüntetésére is irányozni.

Mánap, az egybegyűlt tagok az egyleti jelnököt *Szűry*, született *Barthakovics Karolinát*, egyhangulag, valamint az igazgató-választmány többi tagjait és segéd férfi-személyzetét is megválasztották.

A fenemlített tiszteletdíjak odaitélésével megbízott czéhbeli előjáróság azt négy mester között egyenlően véleményezi kiosztani.

E jólelkű emberbarátoknak, kik ama szerencsétleneket ápolják, táplálják, nevelik, tanítják becses neveit: *Blasko András*, cipész; *Greguska György*, szabó; *Deutscher István*, cipész, és *Vaizer János*, szintén cipész-

mester, érdemeik előtt örömmel hajolva meg, — adom át a tisztelt közönségnek.

A jó példa, úgy mondják, vonz; ez volt célom, és — ha szükség — —y—s.

Egyveleg.

+ (Olcóság a régi jó világban.) Hogy milly könnyen lehetett az ember földesurrá ez előtt 60—70 évvel, azt az „Aradi Híradó“ példákkal bizonyítja. Így a XVIII. század utoljána a B.-Csanádmegyében fekvő kaszaperegi pusztá, mintegy 15,000 hold, egypár ezüst sarkantyus sárga kordován csizmáért volt haszonbérbe adva, s csak később toldatott meg e bér egy tucat kikészített juhbőrrel. Később az egész birtokrész, a turi jószággal egyetemben, 800 bankóforintért adatott zálogba. Ugyanakkor a szomszéd-

város határát ingyen osztották ki örökösen, s ki a neki ez alkalommal kimutatott földet elfogadni vonakodott (mert fordult elő illy eset is), annak bírására bortal kényszerítették. Felsőzad alatt a dolog nagyon megváltozott. Most száz akadna egy helyett, ki örömet kiállana huszonötöt a javából, ha illy módon földeket szerezhetne.

+ (Miklós csár lovagszobrát) július 7-én fogják leleplezni. A talapzaton látható domborművek kormányának főbb jeleneteit képezik; ott van több jelenet közelmúlt napjaink történetéből is.

+ (Franciaország kereskedelmi tengerésze), melly pedig az álladalmi tengerészehez képest nagyon hátra van, a folyó év elején 14,900 vitorlás hajóval birt, mellyek közül 11099 az Atlanti, a többi pedig a Középtengeren jár; ezenkívül 330 gőzessel, melly számból 182 az Oczeánon, 148 pedig a Középtengeren van.

Színházi napló.

Péntek, ápril 8. „Vicomte Letorières.“ Vigjáték. Felvonások közt Nagy Jakab tilinkóművész játszott bodzafa-sipján. Ez alkalommal oláh nótákat is egy nagyobb furulyán, mellyekben szintén sok ügyességet tanusított, de kis pástori tilinkóját mégis örömeztőbb hallgattuk. — A vigjátékban Hegedüsnek sok könnyűséggel s természetességgel adta a természetlen fiu szerepét.

Szombat, ápril 9. „Kunok.“ Eredeti opera 4 felv. Zenéjét szerző Császár György.

Vasárnap, ápril 10. „Bányarém“ Eredeti népszimű dalokkal és táncz-csal. Irta Vahot Imre. Nagy Jakab ez este is futta a tilinkót.

Hétfő, ápril 11. Servais ur gordonkaművész hangversenye. Ezt megelőzte az „Ő nem féltékeny“ című 1 felvonásos vigjáték. Servais egyike a világ legelső gordonkaművészeinek, mesteri játékával a közönséget többször viharos tapsra ragadta. Tele házat érdemelt volna annál inkább, mert az igazgatóság csupán az egy föllépésre szerződött. Hogy nagyobb közönsége nem volt, annak oka kétségkívül abban rejlik, hogy a lapoknak nem volt alkalma iránta a figyelmet előre fölhívni.

Kedd, ápril 12. Először: „Róma leánya“ Eredeti dráma 4 felv. Irta Hegedüs Lajos. Az új darabot tetszéssel fogadta a közönség s a szereplők jeles igyekezetét bőven megtapsolá. A czimszerepet Jókainé adta, művészeti erejének teljes felhasználásával.

Szerda, ápril 14. „Tündérlak Magyarhonban.“ Vigjáték 2 felv. Nagy Jakab közkívánatra ismét föllépett, melly körülmény eléggé mutatja, milly népszerűvé vált a páratlan tilinkóművész a pesti közönség előtt.

Csütörtök, ápril 15. „A navarrai királynő regéi“ vagy: A mi a hölgyeknek tetszik. Történeti vigjáték 5 felv. Irta Scribe és Legouvé. ford. Komlóssy K.-né.

Szerkesztői mondanivaló.

4433. **Pereczparti.** A cikk megjelenésének ezután semmi akadály nem álland utjában; a rajz rég elkészült már. Kérjük még igen rövid időre türelmét.

4434. **M.-Vasárhely.** Mondott szóból ért az ember. Igaza van önnök, hogy „mivelt emberek között hamar helyre állhat a béke.“ A kérdéses tárgyhöz újra hozzászólni nekünk nincs szándékunk; reméljük, ezt az illetők sem fogják tenni. Az ajánlatnak örvendünk.

4435. **Sz.-Fehérvár. V. I.** — Megkaptuk azt az előfizetést, a ki „5 fertály év óta szabadságon volt.“ Nem kérdezzük, hol járt azóta, hanem köszönjük önnök, hogy külön felhívás nélkül is berakoltatta az armádiához. Itt is jó dolga lesz neki. — Az a levél pedig, akár inde, akár unde, csakugyan nem érkezett ide.

4436. **Eger. B. A.** Jövő alkalommal.

4437. **Bécs. M. Gy.** Magán levélben, legközelebb.

4438. **Brassó. J. P.** — Nem lehet mindent kinyomtatni, a mi irva van. Több levelét félre kellett tennünk tárgyhalmaz miatt, de ezt a mostani verset már ide iktatjuk, had legyen jobb kedvünk.

AZ ÉN PÁLYÁM.

Ezer nyolczszáz huszonhétbe
Felső-Bihar délmegyébe,
Furta falva helységébe
Hozott anyám földi létre.

J—n—i P. az én nevem,
Harminczkét év, hogy viselem,
Maradt nekem örökségem
Pusztá névvel szegénységem.

A várad iskolába
Voltam én ott gramatista,
Még pedig csak secundista,
De ám mindig eminista.

Iskolákat nem végeztem,
Nem engedte szegénységem.
Mesterségre kelle mennem,
A millyet én megkedveltem.

Mesterségem úgy szeretem,
A míg élek, meg nem vetem,
Izzad, török a tenyerem,
Kenyeremet úgy keresem.

Az újságot úgy kedvelem,
Téle vele a műhelyem,
Ha a munkám elvégezem,
Az újságot előveszem.

Vasárnapi és Hirmondó,
Politika, Magyar Sajtó,
Ez mind a négy derék és jó,
Van benne olvasnivaló.

El-elnézem a képeket,
Elolvasom a cikkeket,
Ha olvasom az újságot,
Elfelejttem a sok bűnöt.

Petőfivel csak azt mondom,
Bort is iszom, ha szomjazom,
Ez már nekem rég szokásom,
Még csak élek, el nem hagyom.

Bort is iszom, olvasok is,
Dolgozok is, mulatok is,
Járatom az újságot is,
Lángolok is, szeretek is.

Megürítem a poharat,
Elfelejttem a sok bűnöt,
Borban a gond elaluszik,
De a szívem felmelegszik.

Földi élet, vándor pálya,
Itt hagyjuk ezt nemsokára,
Nyiljon fel hát szánk imára,
Lelkünknek lesz az javára.

Isten keze mindenható,
Áldásokat osztogató,
Verseimben az utolsó,
Lakóhelyem mostan Brassó.

J. P., szücssegéd.

4439. **Fehérvár. P. J.** vasutépítő. — Kifogások a Balaton melletti vasut építés-módja ellen, mellynél az illető mérnökök, állítólag, nem veszik tekintetbe a Balaton haragos természetét s az ott lakó emberek tapasztalásait. — A cikket csak úgy közölhetnők, ha az író bővebben megismertette személyével, s a vádak bővebben, világosabban volnának okdatolva.

4440. **Velence. T. J.** — Tehát Velenczén van „rendes, értelmes, alkalmas és oklevéllel ellátott tanító“ — de a Politikai Ujdonságok tudósítójának azon állítását, hogy az iskola-épület a legrozantabb állapotban van — ön sem czáfolja. Ismerjük el, a mi van; javitsunk azon, a mi ros.

4441. **N.-Várad. V-e. 182.** A küldeményekben igen sok jót és használhatót találunk s a találkozásnak a jövőre nézve is nagyon örvendünk. A következő félév folytán több ízben be fogjuk ezt bizonyítani. Sajnáljuk, hogy határozottabb nyilatkozatot nem adhatunk; ön méltányolni fogja a helyzetet s velünk együtt várni az alkalmas percet.

4442. **Bécs. K. T.** — Elkésett. Bővebben csupán az ünnepek után. Egyéb baj nincs.

HETI NAP T Á R.

Hó- és hetinap	Katholik. és Protest. naptár	Gör.-orosz naptár	Nap- kelet nyug.		Izraelit. naptár	Hold- kelet nyug.	
			kelet	nyug.		kelet	nyug.
Aprilis			April (6)		Nisan		
17 Vasárnap	B 6 Vir. Rud.	B 4 Virág	5 D 6 Vajh.	5 11 6 48	13 (előest.)	7 29 4 41	
18 Hétfő	Eduard v. †	Apol. Bál	6 Eutich.	5 9 6 50	14 Husvét	8 47 5 3	
19 Kedd	Tód. Emma †	Tódor	7 Georg M.	5 7 6 51	15 Pas.k.	10 2 5 29	
20 Szerda	Victor Oda †	Absalon	8 Thomas	5 5 6 53	16 2. ánn.	11 11 6 1	
21 Csütört.	N. Csütört. †	N. Csöt.	9 N. Csöt. †	5 4 6 54	17 (Tek.)	* * 6 43	
22 Péntek	N. Péntek †	N. Pént.	10 N. Pént. †	5 2 6 56	18	0 9 7 34	
23 Szomb.	N. Szombat †	N. Szom.	11 N. Szom. †	5 0 6 57	19 S. Móz.	0 55 8 35	

Holdnegyed : ☾ Holdtölte 17-én 12 óra 22 perczkor délelőtt.

TARTALOM.

Obrenovits Milos (arezkép). — Deli Pista. Dalmady Gy. — Déleurópai utiképek III. IV. V. (vége). Közli K.—n. — Sirok (képpel). Dr. Erdy. — Singapore (képpel). — Tárház : Magyar remekírók új és olesó kiadása. — Kakas Márton a színházban. — Irodalom és művészet. Ipar, gazdaság, kereskedés. Közintézetek, egyletek. Balesetek, elemi csapások. Mi újság? Levelezés : Alsó-Kubin. Egyveleg. Színházi napló. Szerkesztői mondanivaló. Heti naptár.

— A Politikai Ujdonságok 15. számának főtartalma : Az elhatározó pillanat jelentkezik. — Ismét a „Moniteur.“ — Heti krónika. — Tárca : Még egy szó a földbirtok rendezéséről múltani tekintetben. — Vidéki közlemények : Baja, Oláh-Toplitza, Debreczen, Mikeháza stb. Rendes rovatok stb.

Előfizetési felhívás

VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK

jövő évnegyedi, azaz : április—juniusi,

félévi, azaz : április—septemberi, három évnegyedi, azaz : apr.—decemberi folyamára.

Előfizetési feltételek :

(Vasárnapi Ujság a Politikai Ujdonságokkal együtt)

Évnegyedre (áprilius—juniusra) 2 ft. 10 kr. ujpénz.

Félévre (április—septemberre) 4 „ 20 „ „

Háromévnegyedre (április—decemberre) 6 „ 30 „ „

Külön előfizetés a Politikai Ujdonságokra :

Évnegyedre (április—juniusra) 1 ft. 10 kr. ujpénz

☞ Minden tíz előfizetett példányra egy tiszteletpéldány. — A pénzes-levelek bérmentes küldése kéretik.

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok kiadó-hivatala

(Pest, egyetem-utca 4. szám.)

☞ Melléklet : Előfizetési felhívás „A magyar nemzet Classicus Írói“ című új nemzeti vállalat teljes és olesó kiadására.

Felelős szerkesztő : Pákh Albert (lak. uri-utca 12. sz.)